



แผนพัฒนา

การศึกษาจากระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย ของสำนักงาน กศน.
(พ.ศ. 2560 - 2579)

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำ แผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายในการ พัฒนาประเทศ สำนักงาน กศน. ในฐานะหน่วยงานที่จัด ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจึงจำเป็นต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของสำนักงาน กศน. พ.ศ.2560-2579 เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เพื่อร่วมพัฒนาและแก้ไขปัญหา สำคัญของประเทศ

สำนักงาน กศน. ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย ของสำนักงาน กศน. พ.ศ.2560-2579 สำหรับเป็นแผนระดับหน่วยงาน เพื่อวางกรอบ เป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของ สำนักงาน กศน. ให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไปสู่การ ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอ ภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคน ให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของสำนักงาน กศน. พ.ศ. 2560-2579 ได้มีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและ คณะทำงานจัดทำแผนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีหน้าที่กำหนดกรอบ แนวทางการร่างแผนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2560 – 2579 จัดประชุม เชิงปฏิบัติการจัดทำร่างแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และจัดประชุม พิจารณาร่างแผนดังกล่าวจากผู้บริหารภายใน สำนักงาน กศน. และผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงาน ภายนอก พร้อมทั้ง เผยแพร่ร่างแผนดังกล่าวทาง www.nfe.go.th เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะพร้อมทั้ง ปรับแก้และเสนอร่างแผนดังกล่าวต่อคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุน และประสานความร่วมมือ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในคราวประชุมคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุน และประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ครั้งที่ 2/2560 เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2560 ที่ประชุมได้มีข้อเสนอแนะให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาพิจารณา ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย ของสำนักงาน กศน. พ.ศ. 2560 - 2579

สำนักงาน กศน. ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทำให้ “แผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของสำนักงาน กศน. พ.ศ. 2560-2579” ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ สำนักงาน กศน. หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหน่วยงาน/สถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. จะนำแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของสำนักงาน กศน. พ.ศ. 2560 - 2579 เป็นกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด

นายกฤษชัย อรุณรัตน์

เลขาธิการ กศน.

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 สภาวะการณ์และแนวโน้มบริบทสังคมโลกและสังคมไทย ที่มีผลกระทบต่อการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	1
1.1 ด้านสังคม	1
1.2 ด้านเศรษฐกิจ	2
1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม	3
1.4 ด้านเทคโนโลยี	4
1.5 ด้านการเมือง	5
1.6 ด้านประชากร	6
1.7 แนวโน้มของการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	7
1.8 ทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี	11
1.9 ทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	14
1.10 ทิศทางการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579	16
1.11 ยุทธศาสตร์การจั้ดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค	21
1.12 สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	22
บทที่ 2 สภาพการดำเนินงานการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ผ่านมา และประเด็นที่ต้องเร่งพัฒนา	25
2.1 ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและการเรียนรู้	25
2.2 ด้านการประเมินภายนอกในภาพรวมของสถานศึกษา	31
2.3 ด้านการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา และการเรียนรู้	31
2.4 ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา	31
2.5 ประเด็นที่ต้องเร่งพัฒนา	33
บทที่ 3 การวิเคราะห์ตำแหน่งยุทธศาสตร์ของ สำนักงาน กศน.	34
3.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในของ สำนักงาน กศน.	34
3.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกของ สำนักงาน กศน.	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 วิสัยทัศน์ จุดเน้น เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ ของแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	36
4.1 วิสัยทัศน์	36
4.2 จุดเน้น	36
4.3 เป้าหมายหลัก	36
4.4 ยุทธศาสตร์	36
4.5 เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา	37
4.6 ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย	42
4.7 ระยะเวลาของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย	47
บทที่ 5 แนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ	45
5.1 ความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กับและแผนระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสู่การปฏิบัติ	60
5.2 ระบบและกลไกเพื่อการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ	57
5.3 การติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาฯ ไปสู่การปฏิบัติ	58
5.4 ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ	58

บทที่ 1

สภาพการณ์และแนวโน้มบริบทสังคมโลกและสังคมไทย ที่มีผลกระทบต่อการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการสร้างความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ เพื่อให้แต่ละประเทศสามารถแข่งขันกัน และเป็นกลไกที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองเทคโนโลยี พลังงานและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงมากขึ้นกว่าช่วงที่ผ่านมา ซึ่งผลกระทบเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ สำนักงาน กศน. จึงได้วิเคราะห์บริบทดังกล่าว เพื่อนำมาจัดการศึกษจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลง และบริบทที่เปลี่ยนไปให้กับประชาชน โดยได้วิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านสังคม

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกภายใต้สังคมที่เป็นพลวัต ส่งผลต่อพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสสังคมโลก ทักษะคนดี ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม การเลื่อนไหลของกระแสวัฒนธรรมโลกที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ทักษะคนดี ความเชื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเรียนรู้และการบริโภคในรูปแบบต่างๆ อาทิ การใช้สื่อออนไลน์เป็นช่องทางในการซื้อขาย รวมถึงการทำธุรกรรมต่างๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยไม่จำเป็นต้องรู้จักตัวตนซึ่งกันและกัน การบริโภคสื่อหลายช่องทางในเวลาเดียวกัน ส่งผลให้คนไทยเข้าถึงข้อมูลได้อย่างไร้ขีดจำกัด เกิดการสร้างวัฒนธรรมร่วมสมัย แม้จะเพิ่มโอกาสสำหรับการซื้อขายสินค้าและบริการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ แต่อาจก่อให้เกิดปัญหา เนื่องจากขาดการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีจนทำให้คนไทยละเลยอัตลักษณ์ มีพฤติกรรมที่เน้นบริโภคนิยมและค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อ ใช้ชีวิตแบบเร่งรีบไม่เคารพในสิทธิคนอื่น ขาดความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล ซึ่งนำไปสู่การสูญเสียคุณค่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิมและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในสังคมไทย เนื่องจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ทำให้สถาบันครอบครัวสถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรู้ ปลูกฝังศีลธรรมให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรมและจริยธรรมลดน้อยลงอีกด้วยโลกสังคมไร้พรมแดนส่งผลให้การเลื่อนไหลของคน ทุน ความรู้ เทคโนโลยี สินค้าและบริการที่เชื่อมโยงกันทั่วโลก กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกพื้นที่ ส่งผลทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยสังคมไทยสามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้อย่างกว้างขวางผ่านสื่อเทคโนโลยี เป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับสังคมไทยสามารถเรียนรู้ได้จากแหล่งข้อมูลทั่วโลก และเสริมสร้างการก้าวเข้าสู่สังคมฐานความรู้ในอนาคต อีกทั้ง

ยังเปิดโอกาสในการพัฒนาและถ่ายทอดวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ขณะเดียวกันสังคมไทยยังขาดภูมิคุ้มกันในการบริโภคผ่านสื่อเทคโนโลยีและมีแนวโน้มของการเป็นสังคมวัตถุนิยมสูงขึ้นประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองและให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้ง ความขัดแย้งทางการเมือง ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงอยู่ และส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศการดำรงชีวิตของประชาชน และความเชื่อมั่นของนานาชาติ รวมทั้งความสงบสุขของสังคมไทย ขณะที่ภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมที่ดีขึ้น แต่ขีดความสามารถในการป้องกันการทุจริตต้องปรับปรุงจากการมีโครงสร้างประชากรที่วัยสูงอายุเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ วัยเด็ก และวัยแรงงานลดลง คนไทยได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกช่วงวัย แต่มีปัญหาคุณภาพการศึกษาและระดับสติปัญญาของเด็ก พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ และผลิตภาพแรงงานต่ำ ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคมเพิ่มขึ้นและมีการจัดสวัสดิการทางสังคมในหลายรูปแบบ แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางสังคมได้อย่างทั่วถึง ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชากรและโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรยังเป็นปัญหาต่อการพัฒนาประเทศ สังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม และมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลายรวมถึงเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด และการเพิ่มขึ้นของการพนันโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนแนวโน้มการพัฒนาคนในวัยทำงาน (ช่วงอายุระหว่าง 15 – 59 ปี) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับการพัฒนาคุณภาพคนด้านการศึกษามีการขยายตัวเชิงปริมาณอย่างรวดเร็ว ระดับการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัย 15 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 8.9 ปี ในปี 2552 เป็น 10.00 ปี ในปี 2558 แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองกับชนบท การขยายโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีมากขึ้น แต่ความสามารถในการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้ เชื่อมโยงนำความรู้ไปปรับใช้ของคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น คุณภาพการศึกษาจึงยังไม่เพียงพอต่อการปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลงและเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วน

1.2 ด้านเศรษฐกิจ

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกอันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การบรรลุข้อตกลงเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ 2558 (Millennium Development Goals : MDGs 2015) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) การเปิดเสรีทางการค้า บริการ แรงงาน การลงทุน และการเงิน โดยมีกลไกสำคัญ อาทิ เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) เขตการลงทุนเสรี (ASEAN Investment Area : AIA) และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 การเกิดประชาคมใหม่จากการรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจ (New Economic Communities) ASEAN และ ASEAN+6 (จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย) การเคลื่อนย้ายเงินทุน สินค้าและบริการ รวมทั้ง คนภายในกลุ่มประเทศสมาชิกจะมีความคล่องตัวมากขึ้นในอนาคต ประกอบกับการก่อตัวของเศรษฐกิจใหม่ที่มีจีนและอินเดียเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก ส่งผลให้ประเทศ

ไทยต้องดำเนินนโยบายการค้าในเชิงรุก ทั้งการหาตลาดเพิ่มและการผลักดันให้ผู้ผลิตในประเทศปรับตัวให้สามารถแข่งขันได้บนฐานความรู้และฐานทรัพยากรธรรมชาติที่มั่นคง นอกจากนี้การเกิดประชาคมใหม่จะส่งผลให้มีการเดินทางทั้งเพื่อการท่องเที่ยวและการทำธุรกิจระหว่างประเทศมากขึ้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบดิจิทัล (Digital Economy) โดยการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตมวลรวมของประเทศให้ทันกับโลกในยุคปัจจุบัน ตั้งแต่เศรษฐกิจบนพื้นฐานของความรู้ (Knowledge Economy) และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ที่วางเป้าหมายในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ให้กับสินค้าและการบริการผ่านทางนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ปัจจุบันคนไทยจำนวนมากใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งการใช้ Smartphone และ Tablet แต่สิ่งที่พบมากที่สุดคือการใช้เพื่อความบันเทิง ดังนั้น การเร่งพัฒนาความรู้ การสร้างความตระหนักด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้กับทุกภาคส่วนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งภาคธุรกิจ การศึกษา ราชการ เกษตรกรรมการท่องเที่ยว การขนส่ง และอุตสาหกรรม จึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเข้าสู่เศรษฐกิจแบบดิจิทัล โดยเน้นการปฏิรูปการศึกษาให้เยาวชนไทยมีความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น

1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทวีความรุนแรงมากขึ้น สภาวะโลกร้อนก่อให้เกิดภัยธรรมชาติที่มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น การขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมืองส่งผลให้ทรัพยากรถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว สร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติมีความรุนแรงมากขึ้น นำมาซึ่งความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมที่ประมาณค่ามิได้ ทุกประเทศต้องใช้ทรัพยากรในการแก้ปัญหาและผลกระทบที่ต่อเนื่องอย่างไม่ที่สิ้นสุด และสร้างภาระกับสังคมและงบประมาณของรัฐในระยะยาว การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ส่งผลให้ระบบการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์เพื่อป้องกันภัยธรรมชาติ บริหารจัดการ พัฒนา และรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในอดีตทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยได้ถูกนำมาใช้เพื่อตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ความเสื่อมโทรมของป่าไม้ก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้งและภัยธรรมชาติที่บ่อยครั้งและรุนแรง ทำให้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งลดความอุดมสมบูรณ์ลง อีกทั้งยังมีปัญหาแหล่งปะการังและหญ้าทะเลเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพกำลังถูกทำลายอย่างรวดเร็ว สาเหตุมาจากการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ที่ทำลายถิ่นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตชนิดต่างๆ และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ ทำให้อัตราการสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตเพิ่มขึ้น นอกจากนี้อัตราการขยายตัวของจำนวนประชากร และแบบแผนการดำรงชีวิตที่ไม่เหมาะสมในช่วงที่ผ่านมา ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของประเทศมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงอย่างรุนแรง จากการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านกายภาพ การใช้ประโยชน์ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้สถานการณ์และแนวโน้มความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทวีความรุนแรง โดยเฉพาะน้ำท่วม ภัยแล้ง การใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ไม่

คุ่มค่า และปริมาณของเสียที่เพิ่มขึ้น นำไปสู่ความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ รวมไปถึงการกัดเซาะชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ภัยพิบัติเกิดขึ้นบ่อยครั้ง จะส่งผลกระทบต่อฐานการผลิตภาคเกษตร ความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน สุขภาวะและคุณภาพชีวิตของประชาชนการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ยังมีอยู่จำกัด รวมทั้งมีความซ้ำซ้อน มีช่องว่างและขาดการบังคับใช้อย่างจริงจังจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานโลกที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย การให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อให้มีความรู้และปรับตัวรองรับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานของโลกและประเทศไทยในอนาคต ควรมุ่งเน้นใน 2 หลักการ ดังนี้ (1) กระบวนการให้ความรู้พื้นฐานและความเข้าใจที่ถูกต้องด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม จะเป็นปัจจัยที่ทำให้นักเรียนนักศึกษาได้เข้าใจและตระหนักถึงสถานะและสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานที่ถูกต้อง ทำให้สามารถคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารได้ด้วยตนเอง (2) กระตุ้นจิตสำนึก ให้เกิดการอนุรักษ์ พัฒนา ปกป้อง และปรับตัวจากความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง จะทำให้เกิดการมองภาพรวมของพลังงานและผลกระทบของสิ่งแวดล้อมได้โดยมีกิจกรรมหรือแผนงานที่สอดคล้องและสามารถกระตุ้นจิตสำนึกให้มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานของชาติอย่างต่อเนื่อง

1.4 ด้านเทคโนโลยี

ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลกับการดำรงชีวิต นวัตกรรมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่ต้องเผชิญกับเทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันมากมาย ทั้งด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การเดินทาง การใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารและการจัดการ การทำงาน เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเกี่ยวข้องกับทุกเรื่องในชีวิตประจำวัน ดังนั้น จึงควรเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้รู้เท่าทันและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศต่อไป ในปัจจุบันการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ได้ก่อให้เกิดกระแสการพัฒนารูปแบบใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะมีการหลอมรวมของศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกัน ทั้งนี้ ประเทศไทยยังขาดการเตรียมพร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจในอนาคต ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและรองรับการแข่งขันในอนาคต โดยยังขาดทั้งฐานความรู้ ความตระหนัก ข้อมูลข่าวสาร บุคลากรการวิจัย โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยเอื้อ จึงจำเป็นต้องเร่งปรับตัวโดยสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้มีภูมิคุ้มกัน ยืดหยุ่น และรองรับกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมหลัก ทั้ง 4 สาขา ได้แก่ เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และนำเทคโนโลยี ที่มีการวิจัยและพัฒนาด้านการวิจัยพื้นฐาน การวิจัยประยุกต์ การวิจัยเชิงทดลองอย่างเป็นระบบการเกิดนวัตกรรมแบบก้าวกระโดด (Leapfrog Innovation) ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ และนาโนเทคโนโลยี จะสร้างความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งในด้านโอกาสและอุปสรรค ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมให้ทันต่อการ

เปลี่ยนแปลงของยุคเศรษฐกิจโมเลกุล (Molecular Economy) ในอนาคต โดยจะต้องมีการบริหารจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งการวิจัยและพัฒนา รวมถึงการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เหมาะสมมาผสมผสานร่วมกับจุดแข็งของประเทศไทย เช่น การสร้างความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และบริการ มีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งตอบสนองต่อการดำรงชีวิตของประชาชนมากยิ่งขึ้น ทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นานาเทคโนโลยี เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการทำงานของสมองและจิต ที่เป็นทั้งโอกาสหรือภัยคุกคามในการพัฒนา อาทิ การจารกรรมข้อมูลธุรกิจหรือข้อมูลส่วนบุคคล ประเทศที่พัฒนาเทคโนโลยีได้ช้าจะกลายเป็นผู้ซื้อและมีผลิตภาพต่ำ ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ และการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ไม่เท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคมจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนา จึงเป็นความท้าทายในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดความเหลื่อมล้ำปัจจุบันรัฐได้ให้ความสำคัญกับโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและบริการสาธารณะพื้นฐานผ่านทางสื่อดิจิทัล และนำดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเรียนรู้และการใช้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครู หลักสูตร และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีสื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของชาวบ้านเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มได้มีช่องทางในการเรียนรู้ตลอดชีวิตรูปแบบใหม่ โดยผ่านระบบการเรียนรู้ในระบบเปิดสำหรับมหาชนที่เรียกว่า MOOCs (Massive Open Online Courses)

1.5 ด้านการเมือง

แนวโน้มความขัดแย้งและความรุนแรงด้านการเมือง การไม่ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ความขัดแย้งในเชิงความคิดเห็นของคนในสังคมมีมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความไม่สงบ ประชาชนมีความหวาดระแวง และขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประเทศขาดความมั่นคงและความสงบสุข ระบบการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาคุณภาพคนของประเทศจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้ประชาชนสามารถคิดวิเคราะห์ มีเหตุมีผล เข้าใจและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากเหตุการณ์อันเกี่ยวเนื่องกับกระแสประชาธิปไตยและเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นจะเป็นบทเรียนสำคัญสำหรับรัฐ ดังนั้นผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับการปลูกฝังแนวคิดประชาธิปไตยที่ถูกต้องแก่เยาวชนผ่านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ในส่วนของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของประชาชน การให้ความสำคัญต่อการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งไม่เช่นนั้นจะส่งผลให้เกิดการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ ในส่วนของวิกฤตการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นผลจากการเมืองการปกครองที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา ซึ่งพบว่ากลุ่มเยาวชนที่ก่อเหตุส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา และเยาวชนในสถาบันการศึกษาและสถาบันสอนศาสนาที่ถูกปลูกฝังและบิดเบือนคำสอนศาสนาให้กระทำรุนแรง ดังนั้นหากไม่มีการแก้ไขอย่างตรงประเด็นอาจทวีความรุนแรงมากขึ้นตามสถานการณ์และ

วิวัฒนาการการก่อการร้ายของโลกที่เชื่อมโยงถึงกัน ดังนั้น การศึกษาจะต้องเข้าไปมีบทบาทต่อการเป็นผู้นำในการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ ดังกล่าว

1.6 ด้านประชากร

ทุกประเทศต่างให้ความสำคัญกับการสาธารณสุขและการวางแผนครอบครัวของทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์ ส่งผลให้อัตราการเติบโตของประชากรโลกลดลง และเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์สังคมสูงวัยในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ประมาณการสัดส่วนผู้สูงวัยไว้ว่า ในปี 2558 จะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 13.8 ซึ่งถือว่าเป็นการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 14) และในปี 2563 จะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.1 หรือเข้าใกล้สังคมสูงวัยระดับสูงสุด นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์หรือการเกิดน้อยลง จากข้อมูลอัตราเจริญพันธุ์รวม พบว่าจำนวนบุตรโดยเฉลี่ยต่อสตรีหนึ่งคนตลอดช่วงวัยเจริญพันธุ์ได้ลดลงเป็นลำดับจาก 4.9 คน ในปี 2517 เหลือประมาณ 1.6 คน ในปี 2556 และ 1.3 คน ในปี 2576 ส่งผลให้ประชากรวัยเด็กหรือประชากรวัยเรียนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง การเป็นสังคมสูงวัยส่งผลให้อัตราการพึ่งพิงสูงขึ้น กล่าวคือวัยแรงงานต้องแบกรับภาระการดูแลผู้สูงวัยเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น การพัฒนาประเทศจึงต้องวางแผนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีทักษะและสมรรถนะสูง และปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้บูรณาการกับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพร้อมรับการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องอัตราการเกิดที่ลดลงส่งผลให้จำนวนนักเรียนที่อยู่ในวัยเรียนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องทำให้ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา และการบริหารสถานศึกษา การวางแผนอัตรากำลังครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริหารจัดการห้องเรียน การจัดโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการบริหารจัดการทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษาที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อรองรับสังคมผู้สูงวัยต้องส่งเสริมและจัดการเรียนรู้ให้ประชากรกลุ่มดังกล่าว เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และดึงศักยภาพของผู้สูงวัยมาใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น ขณะเดียวกันการเคลื่อนย้ายประชากรจากสังคมชนบทเข้าสู่เมืองทั้งด้านแรงงานและการศึกษาหรือการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานยังต่างประเทศ ทำนองเดียวกับการเคลื่อนย้ายของชาวต่างชาติเข้ามาในประเทศไทยทั้งที่หลบหนีเข้าเมืองและถูกกฎหมายและส่วนใหญ่เป็นแรงงานข้ามชาติที่ล้นแล้วแต่ที่รัฐจะต้องรับผิดชอบทั้งสิ้น ทั้งด้านการแพทย์ สาธารณสุข และการศึกษา นอกจากนี้การย้ายถิ่นของพ่อแม่ที่ส่วนใหญ่มีลูกบุตรหลานไว้กับปู่ย่าตายาย ในทางบวกเด็กจะได้รับการปลูกฝังเลี้ยงดูตามขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม แต่ส่วนหนึ่งในทางตรงข้ามเด็กกลุ่มหนึ่งขาดการดูแลอย่างทั่วถึง อาจเป็นเพราะความเจริญของผู้ปกครองที่วัยห่างกันมาอาจตามไม่ทันเรื่องความคิด สังคม เทคโนโลยี ซึ่งเหล่านี้การศึกษาจำเป็นต้องเตรียมการและเข้าไปเยียวยา รวมทั้งจัดการศึกษารูปแบบใหม่ที่เข้าถึงกลุ่มเด็กทุกประเภททั้งต่างสัญชาติ กลุ่มเด็กที่ไม่ได้อยู่กับบิดามารดา รวมทั้งการศึกษาสำหรับผู้ย้ายถิ่นฐานและไม่มีทะเบียนราษฎร

1.7 แนวโน้มของการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1) แนวโน้มการศึกษาไทย

1.1) แนวโน้มด้านบวก

(1) หลักสูตรใหม่เกิดขึ้นจำนวนมาก จากการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันในด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ทำให้คนในสังคมต้องการเพิ่มความรู้ความสามารถให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จึงหันมาสนใจศึกษาต่อ ในหลักสูตรที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ ดังนั้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของคนในสังคม สถาบันการศึกษาจึงมุ่งพัฒนาหลักสูตรใหม่ ๆ อาทิ หลักสูตรที่บูรณาการระหว่างสองศาสตร์ขึ้นไป เช่น ระดับ อาชีวศึกษาหลักสูตรเดียวจะมีหลายสาขาวิชา เรียนช่วงยนต์จะผนวกการตลาดและการบัญชีเข้าไปด้วย เป็นต้น หลักสูตรที่ให้ปริญญาบัตร 2 ใบ และมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยตลอดเวลา รวมถึงหลักสูตรนานาชาติมีแนวโน้มมากขึ้น เนื่องจากสภาพยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเชื่อมโยงด้านการค้าและการลงทุน ทำให้ตลาดแรงงานในอนาคตต้องการคนที่มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ ส่งผลให้ความต้องการการศึกษาที่เป็นภาษาสากลมีมากขึ้น ที่สำคัญการเปิดเสรีทางการศึกษา ยังเป็นโอกาสให้สถาบันการศึกษาจากต่างประเทศเข้ามาจัดการศึกษาในประเทศไทย และเปิดหลักสูตรภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ซึ่งมีส่วนกระตุ้นให้หลักสูตรการศึกษานานาชาติมีแนวโน้มได้รับความนิยมมากขึ้น แต่เนื่องจากหลักสูตรนานาชาติมีค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้น การเรียนในหลักสูตรนี้จึงยังคงจำกัดอยู่ในกลุ่มผู้เรียนที่มีฐานะดี

(2) การจัดการศึกษามีความเป็นสากลมากขึ้น สังคมยุคดิจิทัลที่มีการเชื่อมโยงในทุกด้านร่วมกันทั่วโลก ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ กฎกติกา การดำเนินการด้านต่าง ๆ ทั้งการค้า การลงทุน การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เชื่อมต่อกัน ประกอบกับการเปิดเสรีทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดการหลั่งไหลหลักสูตรการเรียนการสอน บุคลากรด้านการสอน หลักสูตร จากสถาบันการศึกษาต่างประเทศเข้าสู่ไทย อันมีผลทำให้เกิดการเปรียบเทียบและผลักดันให้สถาบันการศึกษาของไทยต้องพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีความเป็นสากลให้เป็นที่ยอมรับ อีกทั้งการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนกับนานาประเทศของไทย ได้ส่งผลให้เกิดความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกันในระดับสากล

(3) ความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสทางการศึกษาลดลง เนื่องจากสภาพการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นกระแสระดับโลกเกิดขึ้นควบคู่กับคลื่นประชาธิปไตยที่แผ่ขยายวงกว้างถึงไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ส่งเสริมการเพิ่มสิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน อีกทั้งสภาพการใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการเรียนการสอน ทำให้เกิดช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เข้าถึงคนได้อย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม อาจเป็นไปได้ว่าความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสทางการศึกษาจะลดลงในกลุ่มสถาบันการศึกษาของรัฐ ส่วนการจัดการศึกษาโดยสถาบันการศึกษาเอกชน ผู้เรียนที่ครอบครัวมีรายได้น้อยอาจเข้ารับบริการทางการศึกษาได้ลดลง เนื่องจากค่าเล่าเรียนแพง ดังนั้น โอกาสรับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น เมื่อเปิดเสรีทางการศึกษาจะก่อให้เกิดการแข่งขันในการจัดการศึกษาทั้งจากสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศมากขึ้น หากพิจารณาในแง่บวก การเปิดเสรี

ทางการศึกษา เป็นการสร้างโอกาสให้คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เนื่องด้วยสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะแข่งขันด้านคุณภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษา ทำให้คุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก เนื่องจากการเปิดเสรีทางการศึกษาได้เปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเข้ามาเปิดการเรียนการสอน จึงเป็นแรงกดดันให้สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

1.2) แนวโน้มด้านลบ

(1) การเพิ่มช่องว่างด้านคุณภาพในการจัดการศึกษา แม้ว่าสภาพการแข่งขันทางการศึกษาจะเป็นแรงผลักดันให้สถาบันการศึกษาต่างๆ เร่งพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น แต่เนื่องจากทรัพยากรตั้งต้นของแต่ละสถาบันการศึกษามีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ความสามารถและปริมาณของบุคลากร การศึกษา งบประมาณ เงินทุน เทคโนโลยี สถานที่ ความมีชื่อเสียง และส่งผลให้โอกาสในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันด้วย โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาขนาดเล็ก หรือสถาบันการศึกษาที่ยังไม่มีความพร้อม/มีทรัพยากรตั้งต้นไม่มาก ย่อมไม่มีศักยภาพเพียงพอในการพัฒนาคุณภาพมากนัก การผลิตบัณฑิตเกินความต้องการของตลาด เนื่องจากความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามีสูงขึ้น และการพัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่ต้องหาเลี้ยงตนเอง มีอิสระในการบริหารและเปิดหลักสูตรเพื่อหาผู้เรียนเข้าเรียนให้ได้จำนวนมาก สิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อระยะยาวคือ มีบัณฑิตจบเป็นจำนวนมากเข้าสู่ตลาดแรงงานแต่ไม่สามารถรองรับได้หมด โดยกลุ่มแรงงานระดับอุดมศึกษาที่ไม่มีคุณภาพหรือไม่จบจากสาขาที่ตลาดแรงงานต้องการ จะถูกผลักสู่แรงงานนอกระบบ หรือหาทางออกโดยเรียนต่อระดับสูงขึ้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดภาวะแรงงานระดับปริญญาโทและเอกไม่มีคุณภาพและล้นตลาดตามมาเช่นกัน การสอนทักษะการคิดและทักษะทางอารมณ์ยังไม่มีคุณภาพ สภาพเศรษฐกิจที่มุ่งแข่งขัน ทำให้การจัดการศึกษามุ่งพัฒนาทางวิชาการเป็นสำคัญ ในขณะที่ระบบการศึกษาไทยยังไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนได้เท่าที่ควร เนื่องจากการเรียนการสอนยังมุ่งสอนให้ผู้เรียนคิดตามสิ่งที่ผู้สอนป้อน ความรู้มากกว่าการคิดสิ่งใหม่ ๆ ประกอบกับครูผู้สอนมีภาระงานมาก จนส่งผลต่อการพัฒนาบุคคลในด้านอื่น เช่น การพัฒนาเชิงสังคม รวมถึงการพัฒนาทักษะทางอารมณ์ นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีในกิจวัตรประจำวันหรือใช้ในการเรียนการสอนทำให้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ลดลง ส่งผลให้ช่องทางการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และทักษะทางสังคมของผู้เรียนลดลงด้วย

(2) การสอนคุณธรรมจริยธรรมยังไม่มีคุณภาพ แนวคิดของทุนนิยมที่มุ่งแข่งขันได้แพร่กระจายไปทั่วโลก ส่งผลให้ผู้คนต่างมุ่งแข่งขัน และพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประกอบกับสถาบันการศึกษาจำนวนมากต่างมุ่งพัฒนาความรู้ทางวิชาการ และประเมินผล การเรียนที่ความสามารถทางวิชาการ จนอาจละเลยการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม นอกจากนี้ การไม่ได้มีผู้สอนที่รู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคุณธรรมจริยธรรมโดยตรงหรือมีคุณภาพ ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอนของคุณธรรมจริยธรรมได้

(3) การสอนภาษาต่างประเทศยังไม่มีคุณภาพ ยิ่งก้าวสู่โลกไร้พรมแดนมากขึ้นเท่าใด ผู้มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีนที่ผู้คนส่วนใหญ่ในโลกใช้ติดต่อสื่อสาร เจรจาต่อรองการค้า การศึกษา ย่อมมีความได้เปรียบ ทั้งในเรื่องการติดต่อสื่อสารและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบคือ การสอนภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศของไทยยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร เนื่องจากครูผู้สอนมีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะครูผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูส่วนใหญ่ไม่ได้จบเอกภาษาอังกฤษโดยตรง และมีแนวโน้มว่าในอีก 5 ปีข้างหน้า การพัฒนาการสอนทักษะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในปัจจุบันจะตื่นตัวมากขึ้น แต่ก็ยังไม่ก้าวหน้าไปมากเท่าที่ควร เพราะทรัพยากรด้านบุคลากรสอนภาษาต่างประเทศนี้ขาดแคลนมาก

(4) ผลกระทบของโลกไร้พรมแดนต่อการศึกษาไทยมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งหลีกเลี่ยงได้ยาก แต่การพัฒนากระบวนการศึกษาไทยให้พร้อมต่อสภาพไร้พรมแดนได้นั้น จำเป็นต้องเตรียมพร้อมในเชิงรุก ตั้งแต่วันนี้ โดยรัฐควรเน้นการบริหารจัดการในส่วนที่ไทยได้รับผลกระทบมากที่สุด โดยพัฒนาศักยภาพของบุคลากรภายในสถาบันการศึกษา สนับสนุนทุนวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา และสร้างเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษารองรับโลกไร้พรมแดนและสังคมแห่งการเรียนรู้ (ที่มา <http://www.kriengsak.com/node/77>)

2) ทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21:ทั่วโลกตั้งเป้าหมายสร้างให้ได้และไปให้ถึงความต้องการกำลังคนยุค 4.0

ทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 : ทั่วโลกตั้งเป้าหมายสร้างให้ได้และไปให้ถึงความต้องการกำลังคนยุค 4.0 ผลจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ สังคม และสถานการณ์สังคมสูงวัยได้ส่งผลให้ทุกประเทศทั่วโลกกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศตนให้มีทักษะและสมรรถนะระดับสูง มีความสามารถเฉพาะทางมากขึ้น ส่วนความต้องการกำลังแรงงานที่ไร้ฝีมือและมีทักษะต่ำจะถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากขึ้น การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมีมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษ ที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง ทักษะสำคัญจำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะที่เรียกตามคำย่อว่า 3Rs + 8Cs

3Rs ประกอบด้วย

- อ่านออก (Reading)
- เขียนได้ (WRiting)
- คิดเลขเป็น (ARithmetics)

8Cs ประกอบด้วย

- ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving)
- ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)
- ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding)
- ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership)
- ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy)
- ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy)
- ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills)
- ความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

3) การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีแนวคิดเรื่อง “ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” ทักษะดังกล่าวเกิดจากภาคส่วนทางการศึกษา ประกอบด้วย บริษัทเอกชนขนาดใหญ่ องค์กรวิชาชีพระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษารัฐ มีความกังวลและเห็นความจำเป็นที่เยาวชนต้องมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 จึงรวมตัวและก่อตั้งเป็นเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หรือเรียกย่อว่า เครือข่าย P21 ซึ่งเด็กและเยาวชนควรได้เรียนรู้ในความรู้และทักษะที่สำคัญ สอดแทรกไว้ในทุกวิชาหลัก ได้แก่ ความรู้เรื่องโลก (Global Awareness) เรื่อง การเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ (Financial,Economic,Business and Entre – preneurial Literacy) เรื่องการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) เรื่องสุขภาพ (Health literacy) และเรื่องสิ่งแวดล้อม (Environmental literacy) ซึ่งทักษะการเรียนรู้ประกอบด้วย

- 3.1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมี วิจารณญาณและการแก้ปัญหา และการสื่อสารและความร่วมมือ
- 3.2) ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ได้แก่ สารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 3.3) ทักษะชีวิตและอาชีพ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว และการริเริ่ม และกำกับดูแลตนเองได้
- 3.4) ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม การมีผลงานและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และการมีภาวะผู้นำและความรับผิดชอบตงันั้น ภาคการศึกษาจึงต้องพัฒนาระบบการศึกษาและการบริหารจัดการ

ให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต ทั้งสังคมแห่งการแข่งขันที่ต้องใช้ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นฐาน สังคมพอเพียงเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและสังคมสิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิที่เด็กทุกคน ต้องได้รับสิทธิพื้นฐานเสมอกัน ไม่ว่าจะเด็กไทยหรือต่างชาติ รวมถึงสิทธิในการใช้ภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาถิ่น นอกจากนี้ การบริหารจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงในเรื่องของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างประชากรที่จะมีผู้สูงอายุ เพิ่มมากขึ้น เด็กลดลง การอพยพถิ่นและเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม มีทักษะการ เรียนรู้นวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ตลอดจนทักษะชีวิตและอาชีพ

1.8 ทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

1) วิสัยทัศน์

“ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง”

เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และเป้าหมาย การพัฒนาประเทศข้างต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาวที่จะทำให้ประเทศไทยมี ความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศในทุกมิติ ทุกรูปแบบและทุกระดับ ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการของประเทศได้รับการพัฒนายกระดับ ไปสู่การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาเทคโนโลยีที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ ที่จะสร้างและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ เพื่อยกระดับฐานรายได้ของประชาชนในภาพรวมและ กระจายผลประโยชน์ไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม คนไทยได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี เก่ง มีวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สามารถ “รู้ รับ ปรับใช้” เทคโนโลยีใหม่ได้ อย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐาน ระบบสวัสดิการ และกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการ พัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน (3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ

2) ยุทธศาสตร์ตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าหมายและประเด็นการพัฒนา ดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคงประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกရာชอธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

(2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ (1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคู่มือใหม่ รวมถึงปรับปรุงแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

(3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกายใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และ

อนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

(4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกการบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

(5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

(6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีขีดสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธ ไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม

1.9 ทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

1) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

ทุนมนุษย์ของประเทศไทยยังมีปัญหาในด้านคุณภาพคนในแต่ละช่วงวัย โดยผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ในขณะที่คนไทยจำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิกฤตค่านิยมทัศนคติ และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไป จึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทัศนคติ และพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดีขึ้นคนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น รวมทั้งสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

2) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

การพัฒนาในช่วงที่ผ่านมาทำให้สังคมไทยก้าวหน้าไปหลายด้าน แต่การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรม ในสังคมไทยมีความคืบหน้าช้า ทั้งเรื่องความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มประชากร ความแตกต่างของคุณภาพการบริการภาครัฐ รวมทั้งข้อจำกัดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและเทคโนโลยีของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ดังนั้น การพัฒนาในระยะต่อไป จึงจำเป็นต้องมุ่งลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน แก้ไขปัญหาความยากจน เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น

3) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

เศรษฐกิจไทยขยายตัวต่ำกว่าศักยภาพอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาหลายปี ทั้งจากผลกระทบของเศรษฐกิจโลกซบเซา และข้อจำกัดภายในประเทศเองที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มผลิตภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งฐานเศรษฐกิจภายในประเทศขยายตัวช้า

4) ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ปัจจุบันสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นจุดอ่อนสำคัญต่อการรักษาฐานการผลิตและการให้บริการ รวมทั้งการดำรงชีวิตของคนไทย ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ความเสี่ยงในการขาดแคลนทรัพยากรน้ำในอนาคต ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติมีความผันผวนและรุนแรงมากขึ้น และข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทวีความเข้มข้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อแนวทางการพัฒนาประเทศในอนาคต

5) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน

กระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและเสถียรภาพของประเทศไทยในหลายมิติ ทั้งภัยคุกคามภายนอก ในเรื่องการขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคต่างๆ ของโลก อาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย และภัยคุกคามภายในประเทศ ได้แก่ ความเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์ของคนในชาติ การสร้างสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการคุกคามทางเศรษฐกิจโดยอาชญากรรมคอมพิวเตอร์

6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤตินิชอบ และธรรมาภิบาล

ในสังคมไทยระบบการบริหารจัดการในภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการให้บริการประชาชนยังไม่ได้มาตรฐานสากล การบังคับใช้กฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพ การบริหารจัดการและการให้บริการของท้องถิ่นขาดความโปร่งใส ระบบและกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม รวมทั้งการทุจริตประพฤตินิชอบในสังคมไทย

7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

ที่ผ่านมาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศประสบปัญหาด้านความต่อเนื่องในการดำเนินการ และปัญหาเชิงปริมาณคุณภาพ และการบริหารจัดการการให้บริการที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ทำให้มีข้อจำกัดในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้มีประสิทธิภาพ

8) ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาอาศัยการเพิ่มประสิทธิภาพจากปัจจัยความได้เปรียบด้านแรงงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และการนำเข้าเทคโนโลยีสำเร็จรูปจากต่างประเทศมากกว่าการสะสมองค์ความรู้เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีของตนเอง ทำให้ส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางด้านเทคโนโลยีซึ่งมีมูลค่าเพิ่มสูงตกอยู่กับประเทศผู้เป็นเจ้าของเทคโนโลยี อีกทั้งการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างไม่เพียงพอที่จะขับเคลื่อนประเทศสู่สังคมนวัตกรรม

9) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประเทศไทยต้องใช้ประโยชน์จากศักยภาพและภูมิสังคมเฉพาะของพื้นที่ และการดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อเสริมจุดเด่นในระดับภาคและจังหวัดในการเป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ ประกอบกับการขยายตัวของประชากรในเขตเมืองจะเป็นโอกาสในการกระจายความเจริญและยกระดับรายได้ของประชาชนโดยการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองนำอยู่และมีศักยภาพในการรองรับการค้าการลงทุนรวมทั้งลดแรงกดดันจากการกระจุกตัวของการพัฒนาในกรุงเทพฯ และภาคกลางไปสู่ภูมิภาค นอกจากนี้ การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังสร้างโอกาสในการเปิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนเชื่อมโยงการค้าการลงทุนในภูมิภาคของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย

10) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศของไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยึดหลักคิดเสรี เปิดเสรี และเปิดโอกาส โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและขยายความร่วมมือทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และอื่นๆ กับมิตรประเทศและเป็นการขับเคลื่อนต่อเนื่องจากการดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 โดยกำหนดเป็น แนวทางการดำเนินนโยบายการค้าและการลงทุนที่เสรีเปิดกว้าง และเป็นธรรม ดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกในการ แสวงหาตลาดใหม่ๆ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยไปลงทุนในต่างประเทศ และส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนา กับประเทศในอนุภูมิภาคและภูมิภาครวมทั้งประเทศนอกภูมิภาค

1.10 ทิศทางการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579

1) วิสัยทัศน์

“คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”

2) ยุทธศาสตร์ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579

2.1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

(1) เป้าหมาย

(1.1) คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น การจัดกิจกรรมของสถานศึกษาที่ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่สะท้อนความรักและการธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ และการยึดมั่นในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็น พลเมือง (Civic Education) และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นต้น

(1.2) คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษได้รับการ ศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น นักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดน ภาคใต้และพื้นที่พิเศษมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์ คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น สถานศึกษาจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและ วัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น และสถานศึกษาในพื้นที่พิเศษที่จัดอยู่ในมาตรการจูงใจ มี ระบบเงินเดือน ค่าตอบแทนที่สูงกว่าระบบปกติเพิ่มขึ้น เป็นต้น

(1.3) คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ มี ตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาที่จัดกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทาง สันติวิธีเพิ่มขึ้น มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคาม ในรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้นมีระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เป็นต้น

(2) แนวทางการพัฒนา

พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยกกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ทั้งที่เป็นพื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่เกาะแก่งชายฝั่งทะเลทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ เป็นต้น

2.2) การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

(1) เป้าหมาย

(1.1) กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็น และมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน (Demand) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา และสัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสังคมศาสตร์ กำลังแรงงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ได้รับการยกระดับคุณวุฒิวิชาชีพเพิ่มขึ้น เป็นต้น

(1.2) สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษามีขีดความสามารถที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สัดส่วนการผลิตกำลังคนระดับกลางและระดับสูงจำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษาในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละของสถาบันการจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี/สหกิจศึกษา/หลักสูตรโรงเรียนในโรงงานตามมาตรฐานที่กำหนดเพิ่มขึ้น ภาครัฐหรือความร่วมมือระหว่างรัฐเอกชน สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพและหน่วยงานที่จัดการศึกษาเพิ่มขึ้น เป็นต้น

(1.3) การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิต และมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สัดส่วนเงินลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชน เมื่อเทียบกับภาครัฐเพิ่มขึ้น สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศเพิ่มขึ้น โครงการ/งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากร 10,000 คนเพิ่มขึ้น นวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ที่ได้จดสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น และผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น เป็นต้น โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานแล

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศ เฉพาะด้าน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทาง เศรษฐกิจ และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำแผนผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับ ความต้องการของตลาดงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย เป็นต้น

2.3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

(1) เป้าหมาย

(1.1) ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นใน ศตวรรษที่ 21 มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น ผู้เรียน ทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัย และมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น สถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าขึ้นไปที่จัดกิจกรรมสะท้อนการสร้างวินัย จิตสาธารณะ และคุณลักษณะที่พึง ประสงค์เพิ่มขึ้น เป็นต้น

(1.2) คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและ มาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น นักเรียนมีคะแนนผลการทดสอบ ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป ผู้สูงวัยที่ได้รับการ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิตเพิ่มขึ้นและมีสาขาและวิชาชีพที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงวัยได้รับ การส่งเสริมให้ทำงานและถ่ายทอดความรู้/ประสบการณ์เพิ่มขึ้น เป็นต้น

(1.3) สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาตาม หลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น และสถาบันการศึกษาใน ระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 เพิ่มขึ้น เป็นต้น

(1.4) แหล่งเรียนรู้ สื่อ ตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้ มีคุณภาพและมาตรฐาน รวมทั้งประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น แหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการ พัฒนาให้สามารถจัดการศึกษา/จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น สื่อสารมวลชนที่เผยแพร่หรือ จัดรายการเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น สื่อ ตำราเรียนและสื่อการเรียนรู้ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพจาก หน่วยงานที่รับผิดชอบ และได้รับการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมจากภาครัฐและเอกชนเพิ่มขึ้น เป็นต้น

(1.5) ระบบและกลไกการวัด การติดตาม และประเมินผลมีประสิทธิภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีระบบและกลไกการทดสอบการวัดและประเมินความรู้ทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ มีระบบติดตามประชากรวัยเรียนที่ขาดโอกาสหรือไม่ได้รับการศึกษา และผู้เรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน เป็นต้น

(1.6) ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้มาตรฐานระดับสากลมีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีฐานข้อมูลความต้องการใช้ครู แผนการผลิตครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2560 - 2569) จำแนกตามสาขาวิชา ขนาดสถานศึกษา และจังหวัด สัดส่วนของการบรรจุครูที่มาจากการผลิตครูในระบบปิดเพิ่มขึ้น มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เอื้อให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาอื่นและพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อเข้าสู่วิชาชีพครู เป็นต้น

(1.7) ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานมีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภท การศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเพิ่มขึ้น และระดับความพึงพอใจของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเพิ่มขึ้น เป็นต้น โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ ตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ให้มีคุณภาพมาตรฐานและประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลา และสถานที่สร้างเสริมและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพัฒนาระบบและกลไกการติดตามการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ และมีแผนงานและโครงการที่สำคัญ เช่น โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

2.4) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

(1) เป้าหมาย

(1.1) ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ ลดลง ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระหว่างพื้นที่/ภาคการศึกษาในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษลดลง เป็นต้น

(1.2) การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัยมีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึง มีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ เป็นต้น

(1.3) ระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุมถูกต้องเป็นปัจจุบันเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาการติดตามประเมิน และรายงานมีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีระบบฐานข้อมูลรายบุคคลที่อ้างอิงจากเลขที่บัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก ที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลรวมทั้งใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นด้านสาธารณสุข สังคมสารสนเทศ แรงงานและการศึกษา มีระบบสารสนเทศด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้องที่เป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศ ครอบคลุมถูกต้อง และเป็นปัจจุบันสามารถอ้างอิงได้ เป็นต้น

(2) แนวทางการพัฒนา

เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย พัฒนาฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐานเชื่อมโยงและเข้าถึงได้และมีแผนงานโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัยทั้งด้านสาธารณสุขและการศึกษา เป็นต้น

2.5) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(1) เป้าหมาย

(1.1) คนทุกช่วงวัยมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรมจริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ครู/บุคลากรทางการศึกษาได้รับการอบรมพัฒนาในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตระหนักในความสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีคุณธรรมจริยธรรมและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้น

(1.2) หลักสูตรแหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรมจริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น และสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่หรือให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น เป็นต้น

(1.3) การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในสาขาต่างๆ เพิ่มขึ้น เป็นต้น โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรมจริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้สื่อการเรียนรู้ต่างๆ และพัฒนาองค์ความรู้งานวิจัยและนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการโรงเรียนสีเขียว เป็นต้น

2.6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

(1) เป้าหมาย

(1.1) โครงสร้าง บทบาท และระบบการบริหารจัดการการศึกษามีความคล่องตัว ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาให้มีเอกภาพสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เป็นต้น

(1.2) ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผล ต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษามีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาขนาดเล็ก/สถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานของผู้เรียนที่เรียน ในกลุ่มสถานศึกษาที่เข้าสู่ระบบการบริหารจัดการแนวใหม่สูงขึ้น เป็นต้น

(1.3) ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น จำนวนองค์กรสมาคมมูลนิธิหรือหน่วยงานอื่นที่เข้ามาจัดการศึกษาหรือร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งของรัฐเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น และสัดส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายเมื่อเทียบกับรัฐจำแนกตามระดับการศึกษาสูงขึ้น

(1.4) กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีกฎหมาย ระเบียบและระบบการจัดสรรเงินเพื่อการศึกษาที่เอื้อและสนองตอบคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงาน และสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ มีรูปแบบ/แนวทางกลไกการจัดสรรงบประมาณผ่านด้านอุปสงค์และอุปทานในสัดส่วนที่เหมาะสม เป็นต้น

(1.5) ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาที่มีครูเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นครู/ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชน/ผู้ประกอบการที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น และสถานศึกษามีบุคลากรทางการศึกษาทำหน้าที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น เป็นต้น โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา

(2) แนวทางการพัฒนา

เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเงินเพื่อการศึกษา พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา และโครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และอุปทาน เป็นต้น

1.11 ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดจุดเน้นการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค (Area) ไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ที่ 4 : ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำและ

สร้างการเติบโตจากภายใน และยุทธศาสตร์ที่ 5 : ด้านการจัดการน้ำและสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มากำหนดเป็นจุดเน้นการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค (Area) ในแต่ละภาค รวม 6 ภาคได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้และภาคใต้ชายแดน และกำหนดยุทธศาสตร์ชั้นนำที่เป็นมิติบูรณาการ (Agenda) และมิติกระทรวง/หน่วยงาน (Function) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ระดับภาคให้มีความสมบูรณ์ ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยได้ระบุหัวข้อของจุดเน้นการพัฒนาทั้ง มิติ Area Agenda และ Function โดยกำหนดไว้ 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- 1) ยุทธศาสตร์การจตุรกรรงบประมาณภาคเหนือ
- 2) ยุทธศาสตร์การจตุรกรรงบประมาณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 3) ยุทธศาสตร์การจตุรกรรงบประมาณภาคกลาง
- 4) ยุทธศาสตร์การจตุรกรรงบประมาณภาคตะวันออก
- 5) ยุทธศาสตร์การจตุรกรรงบประมาณภาคใต้
- 6) ยุทธศาสตร์การจตุรกรรงบประมาณภาคใต้ชายแดน

1.12 สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1) อัตราการไม่รู้หนังสือ

อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จากข้อมูลของ IMD พบว่า มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 5.9 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 3.3 ในปี 2558 (อันดับที่ 45 จาก 58 ประเทศ) โดยในปี 2557 มีอัตราการไม่รู้หนังสือน้อยกว่าประเทศจีน ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยสามารถลดอัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ได้ค่อนข้างมาก หลังจากมีอัตราการไม่รู้หนังสือสูงถึงร้อยละ 5.9 ในปี 2550 (ที่มา : แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560))

2) การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงปีการศึกษา 2552 - 2558 ในภาพรวม มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 5.609 ล้านคน ในปี 2552 เป็น 6.932 ล้านคน ในปี 2558 สืบเนื่องจากนโยบายการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของรัฐบาล ท าให้มีจำนวนผู้เรียนทุกประเภทการศึกษาเพิ่มขึ้น จะเห็นได้จากข้อมูลตามตาราง

หน่วย : ล้านคน

ระดับการศึกษา	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558
สายสามัญศึกษา	2.072	2.619	2.338	2.446	1.684	2.225	2.447
ระดับประถมศึกษา	0.146	0.172	0.141	0.277	0.191	0.211	0.197
ระดับมัธยมศึกษา	1.926	2.447	2.197	2.146	1.493	2.014	2.250
• มัธยมศึกษาตอนต้น	0.752	0.883	0.790	0.901	0.623	0.833	0.937

ระดับการศึกษา	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558
• มัธยมศึกษาตอนปลาย	1.175	1.564	1.407	1.245	0.870	1.181	1.313
- สายสามัญศึกษา	1.151	1.531	1.378	1.197	0.839	1.144	1.276
- สายอาชีวศึกษา	0.024	0.033	0.029	0.048	0.032	0.037	0.037
สายอาชีพ	3.407	4.128	3.812	3.293	4.594	3.104	3.786

ตารางที่ 1-1 จำนวนผู้เรียนการศึกษานอกระบบ ปีการศึกษา 2552 - 2558

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2558 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)

3) ระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 - 59 ปี)

ระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงานที่มีอายุ 15 - 59 ปี ทั้งที่อยู่ในวัยเรียนและที่อยู่ในกำลังแรงงาน พบว่า ในช่วงปี 2552 - 2558 ประชากรในกลุ่มอายุดังกล่าว ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น ซึ่งเห็นได้จากจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 8.9 ปี ในปี 2552 เป็น 10.0 ปี ในปี 2558 ซึ่งเทียบได้กับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีสัดส่วนของประชากรวัยแรงงานที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปที่สามารถศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 44.40 เป็นร้อยละ 42.25 ในช่วงเวลาเดียวกัน ในขณะที่ร้อยละของกำลังแรงงานที่สามารถศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นค่อนข้างคงที่ ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานเพื่อยกระดับการศึกษาให้แก่แรงงานยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง (ที่มา : แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

4) อัตราการอ่านของประชากรไทย

สำนักงานสถิติแห่งชาติดำเนินการสำรวจการอ่านของประชากร ครั้งแรกในปี 2546 เฉพาะประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป และตั้งแต่ปี 2551 ได้เพิ่มเรื่องการอ่านของเด็กเล็ก (อายุต่ำกว่า 6 ปี) สำหรับการสำรวจปี 2558 ได้ขยายคำนิยามการอ่าน ให้รวมการอ่านข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/SMS/E-mail ด้วย โดยในการสำรวจ 3 ครั้งล่าสุด (ปี 2554 - 2558) สรุปผลการสำรวจที่สำคัญได้ดังนี้

ตารางที่ 1-2 เวลาเฉลี่ยที่ใช้อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

ช่วงอายุ	เวลาเฉลี่ยที่ใช้อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน (นาที)		
	2554	2556	2558
วัยเยาวชน (อายุ 15 - 24 ปี)	43	50	94
วัยทำงาน (อายุ 25 - 59 ปี)	31	33	61
วัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป)	32	31	44

โดยผลสำรวจด้านเนื้อหาสาระที่ผู้อ่านชอบอ่านมากที่สุด จากการสำรวจเมื่อปี 2558 พบว่าวัย
เยาวชน (อายุ 15 – 24 ปี) ชอบอ่านข้อความในสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด ลำดับรองลงมาได้แก่ หนังสือพิมพ์ ตำรา
/หนังสือความรู้ นวนิยาย/การ์ตูน แบบเรียน/ตำราเรียน และวารสาร/เอกสารอื่นๆ ตามลำดับ ส่วนวัยทำงาน
(อายุ 25 – 59 ปี) ชอบอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด ลำดับรองลงมาได้แก่ ข้อความในสื่อสังคมออนไลน์ วารสาร/
เอกสารอื่นๆ ตำรา/หนังสือความรู้ นิตยสาร และหนังสือ/เอกสารคำสอนทางศาสนา ตามลำดับ และวัยสูงอายุ
(อายุ 60 ปีขึ้นไป) ชอบอ่านหนังสือ/เอกสารคำสอนทางศาสนามากที่สุด ลำดับรองลงมาได้แก่ หนังสือพิมพ์
วารสาร/เอกสารอื่นๆ ตำรา/หนังสือความรู้ และนิตยสาร ตามลำดับ (ที่มา : สำรองการอ่านหนังสือของประชากร
ปี 2558 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ)

บทที่ 2

สภาพการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ผ่านมา และประเด็นที่ต้องเร่งพัฒนา

แผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2560 - 2579 จัดทำขึ้นภายใต้กรอบทิศทางของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 และยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ตลอดจนสภาพปัญหาจากการจัดและพัฒนาการศึกษาของสำนักงาน กศน. ในระยะที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ. 2557 - 2559 สำนักงาน กศน. มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและการเรียนรู้

ตารางที่ 2-1 จำนวนผู้รับบริการที่ลงทะเบียนกิจกรรมการศึกษานอกระบบจำแนกตามประเภทกิจกรรม
(ไม่รวมการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

หน่วย : คน

ประเภทการศึกษา	จำนวนผู้รับบริการ		
	2557	2558	2559
1. การศึกษาต่อเนื่อง			
1) การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ	354,461	306,631	763,393
2) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	642,456	455,600	824,055
3) การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน	402,764	472,784	442,546
2. การส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ	462,888	295,775	163,485
3. โครงการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้	32,926	49,639	50,499
4. การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	378,833	267,445	378,553

ตารางที่ 2-2 จำนวนผู้รับบริการที่จบหลักสูตรกิจกรรมการศึกษานอกระบบจำแนกตามประเภทกิจกรรม
(ไม่รวมการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

หน่วย : คน

ประเภทการศึกษา	จำนวนผู้รับบริการ		
	2557	2558	2559
1. การศึกษาต่อเนื่อง			
1) การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ	298,029	173,141	763,393
2) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	583,258	430,572	543,940
3) การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน	360,427	452,289	442,546
2. การส่งเสริมการรู้หนังสือ	270,741	126,815	93,202
3. โครงการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้	32,926	49,639	50,499
4. การจัดการระบบการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	322,200	260,818	322,455

ตารางที่ 2-3 จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระบบ MIS)

หน่วย : คน

ประเภทการศึกษา	จำนวนผู้รับบริการ		
	2557	2558	2559
1. ระดับประถมศึกษา	123,768	112,481	92,614
2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	436,838	471,313	470,509
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	629,295	639,902	639,660
4. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ	36,403	36,367	33,306
รวม	1,226,304	1,260,063	1,236,089

ตารางที่ 2-4 จำนวนนักศึกษาที่จบการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หน่วย : คน

ประเภทการศึกษา	จำนวนผู้รับบริการ		
	2557	2558	2559
1. ระดับประถมศึกษา	14,179	11,190	9,961
2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	94,539	85,969	110,086
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	159,683	137,993	144,428
4. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ	2,283	3,219	1,399
รวม	270,684	238,371	265,874

ตารางที่ 2-5 จำนวนผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตามประเภทกิจกรรม

หน่วย : คน

ประเภทกิจกรรม	จำนวนผู้รับบริการ		
	2557	2558	2559
1. บริการรายการวิทยุเพื่อการศึกษา	3,600,051	3,600,051	3,600,051
2. บริการรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา	6,499,548	6,765,120	7,364,160
3. บริการสื่อเพื่อการศึกษา	4,745,952	2,819,448	2,822,184
4. บริการนิทรรศการทางวิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา	3,192,259	2,433,063	2,517,346
5. บริการกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา	6,114,262	2,338,430	3,251,463
6. บริการส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดประชาชน	5,880,289	6,276,205	6,302,626

ตารางที่ 2-6 ผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการให้บริการของหน่วยงาน

ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	ผลการดำเนินงาน	
		2558	2559
1. จำนวนผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตามสิทธิที่กำหนดไว้	คน	1,260,063	1,236,089
2. ร้อยละของผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจต่อการได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตามสิทธิที่กำหนดไว้	ร้อยละ	100	100

ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	ผลการดำเนินงาน	
		2558	2559
3. จำนวนประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับบริการ/เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษและภาษาในประเทศอาเซียน	คน	700,000	4,295,592
4. ร้อยละของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษในประเทศอาเซียน	ร้อยละ	80	80
5. จำนวนประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ลงทะเบียนเรียนในทุกหลักสูตร/กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง	คน	306,631	763,393
6. ร้อยละของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ลงทะเบียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตร/กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง	ร้อยละ	80	80
7. จำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับบริการ/เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย	คน	7,982,438	22,161,480
8. จำนวนแหล่งการเรียนรู้ในระดับตำบลที่มีความพร้อมในการให้บริการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.ตำบล)	แห่ง	1,787	1,787
9. ร้อยละของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการบริการ/เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษาตามอัธยาศัย	ร้อยละ	80	80
10. จำนวนผู้รับบริการการส่งเสริมการเรียนรู้บ้านหนังสืออัจฉริยะ	คน	627,000	-
11. ร้อยละของผู้มารับบริการมีความพึงพอใจต่อการส่งเสริมการเรียนรู้บ้านหนังสืออัจฉริยะ	ร้อยละ	80	-
12. จำนวนนักเรียนนักศึกษาที่ได้รับบริการติวเข้มเต็มความรู้	คน	2,300,000	2,522,210
13. ร้อยละของนักเรียน นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการรับบริการติวเข้มเต็มความรู้	ร้อยละ	80	80
14. จำนวนผู้รับบริการในพื้นที่เป้าหมายได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือและการพัฒนาทักษะชีวิต	คน	6,376	18,837

ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	ผลการดำเนินงาน	
		2558	2559
15. ร้อยละของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการบริการ/เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการรู้หนังสือและการพัฒนาทักษะชีวิต	ร้อยละ	80	80
16. จำนวนผู้รับการประเมินเทียบระดับการศึกษาและการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	คน	28,215	-
17. ร้อยละของผู้รับการประเมินเทียบระดับการศึกษาและการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความพึงพอใจในการประเมิน	ร้อยละ	80	-

ตารางที่ 2-7 ผลคะแนนเฉลี่ยระดับประถมศึกษาของนักศึกษาทั่วประเทศในวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (ปีการศึกษา)

รายวิชา	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย		
		2557	2558	2559
ภาษาไทย	60	29.18	29.47	34.81
ภาษาอังกฤษ	60	28.99	28.31	30.37
คณิตศาสตร์	60	27.95	26.27	31.6
วิทยาศาสตร์	60	26.64	26.91	33.79

ตารางที่ 2-8 ผลคะแนนเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักศึกษาทั่วประเทศในวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (ปีการศึกษา)

รายวิชา	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย		
		2557	2558	2559
ภาษาไทย	60	54.01	50.65	55.34
ภาษาอังกฤษ	60	42.81	43.59	40.85
คณิตศาสตร์	60	39.53	41.74	42.26
วิทยาศาสตร์	60	46.58	45.63	45.00

ตารางที่ 2-9 ผลคะแนนเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักศึกษาทั่วประเทศในวิชาภาษาไทย
ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (ปีการศึกษา)

รายวิชา	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย		
		2557	2558	2559
ภาษาไทย	60	56.31	58.56	56.52
ภาษาอังกฤษ	60	38.82	40.58	38.19
คณิตศาสตร์	60	41.83	42.31	43.19
วิทยาศาสตร์	60	50.32	48.69	42.40

ตารางที่ 2-10 ผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET)
ด้านทักษะการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต และการพัฒนาสังคม

สาระการเรียนรู้	ปีการศึกษา					
	1/2557	2/2557	1/2558	2/2558	1/2559	2/2559
ทักษะการเรียนรู้	45.81	42.82	40.66	36.68	37.13	39.80
ความรู้พื้นฐาน	39.85	35.55	35.86	32.52	35.77	35.47
การประกอบอาชีพ	46.70	39.89	39.85	39.92	43.79	38.41
ทักษะการดำเนินชีวิต	55.82	49.79	48.27	45.84	48.09	53.61
การพัฒนาสังคม	46.05	50.23	43.64	43.19	44.66	43.79
เฉลี่ยรวม 5 สาระ	46.85	43.66	41.66	39.63	41.89	42.22

จากการประเมินผลการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ที่ผ่านมา ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 - 2559 ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงาน/สถานศึกษา ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของแผนที่สำนักงาน กศน. ได้กำหนดไว้ โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษานอกระบบ จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) สาระทักษะการเรียนรู้ สาระความรู้พื้นฐาน สาระการประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต และสาระการพัฒนาสังคม พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และคะแนนมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะด้านความรู้พื้นฐานมีคะแนนค่อนข้างต่ำมาก

2.2 ด้านการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาในภาพรวม

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่า สถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ได้รับการรับรองมาตรฐานร้อยละ 96.81 77.47 79.49 และ 98.81 ตามลำดับ หากพิจารณาสถานศึกษาที่ผ่านการรับรอง พบว่า ผลการประเมินที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เห็นได้จากผลการประเมินตามตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยระดับพอใช้ในระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ส่วนประเภทอาชีวศึกษา ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านผลงานที่เป็นโครงการทางวิชาชีพหรือสิ่งประดิษฐ์ของผู้เรียนที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ด้านผลงานที่เป็นนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์หรืองานวิจัยของครูที่นำไปใช้ประโยชน์ และด้านผู้เรียนผ่านการทดสอบมาตรฐานทางวิชาชีพจากองค์กรที่เป็นที่ยอมรับ

2.3 ด้านการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้

ตารางที่ 2-11 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี

ประเภทงบประมาณ	การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายแยกตามปีงบประมาณ (ล้านบาท)		
	2557	2558	2559
งบบุคลากร	5,241.8342	5,258.9488	5,333.9282
งบดำเนินงาน	1,418.1072	1,472.6071	1,381.4723
งบลงทุน	241.5438	203.7618	200.9157
งบอุดหนุน	4,473.0328	4,473.0328	4,473.0370
งบรายจ่ายอื่น	1,481.0009	1,205.9659	827.7942
รวม	12,855.5189	12,614.3164	12,217.1474

2.4 ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการเรียนรู้

ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 – 2559 จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานจริงเมื่อเปรียบเทียบกับกรอบอัตรากำลังมีแนวโน้มลดลง โดยข้าราชการพลเรือน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีจำนวนลดลงเนื่องจากบางส่วนเกษียณอายุราชการ และยังไม่ได้สรรหาบุคลากรมาแทนที่ในอัตราเดิม ส่วนบุคลากรประเภทพนักงานราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่บางส่วนลาออกเนื่องจากสอบบรรจุเข้ารับราชการในหน่วยงานอื่น

ตารางที่ 2-12 รายละเอียดจำนวนบุคลากรแต่ละประเภทเทียบกับกรอบอัตรากำลังจำแนกตามปีงบประมาณ

ประเภทบุคลากร	กรอบอัตรากำลัง จำนวนบุคลากร (คน)	จำนวนบุคลากร		
		2557	2558	2559
ข้าราชการพลเรือน - ผู้บริหาร กศน. - บุคลากร	391	385	391	322
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา - ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. - ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ สถานศึกษาสังกัดส่วนกลาง - ผู้อำนวยการสถานศึกษา (กศน. อำเภอ/เขต) - บุคลากร (ครูและบุคลากร ทางการศึกษา ตามมาตรา 38ค (2))	3,236	3,238	3,233	2,864
พนักงานราชการ - ครูอาสาสมัคร - ครู กศน.ตำบล/แขวง (หัวหน้า กศน. ตำบล และครู กศน.ตำบล) - ตำแหน่งอื่นๆ (ทดแทนตำแหน่ง ลูกจ้างประจำ)	14,285	14,285	14,285	14,155
ลูกจ้างประจำ (กรอบอัตราลดลงตาม จำนวนบุคลากรที่เกษียณอายุราชการ)	945	945	939	866
ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ได้รับค่าตอบแทนจากเงินอุดหนุน)	N/A	6,124	N/A	N/A
รวม	18,857	24,977	18,848	18,207

2.5 ประเด็นที่ต้องเร่งพัฒนา

จากการนิเทศผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา กศน. ดังนี้

1) ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงาน กศน. จังหวัด ในเรื่องอาเซียนศึกษาในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม เพื่อให้ครู กศน. ซึ่งเป็นผู้สอนหนังสือโดยตรงแก่นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา คือ ผู้รับผิดชอบงานอาเซียนในสำนักงาน กศน.จังหวัด ซึ่งทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ด้านอาเซียนแก่ผู้เกี่ยวข้อง และศึกษานิเทศก์ในฐานะผู้สนับสนุนและนิเทศติดตามผล เพื่อประสานความร่วมมือในการดำเนินงานด้านอาเซียน

2) อบรมให้ความรู้ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษากลางในการสื่อสารในอาเซียนแก่ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ โดยแบ่งตามระดับพื้นฐานความรู้ เป็นขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นสูง เพื่อให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเพื่อประโยชน์ของตนเอง และเพื่อการจัดการเรียนการสอนอันจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

3) อบรมให้ความรู้หรือสนับสนุนให้เข้ารับเกี่ยวกับความรู้ภาษาของเพื่อนบ้านแก่ครู กศน. ที่อยู่ในสำนักงาน กศน.จังหวัด ที่อยู่ตามชายแดนประเทศต่างๆ เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการสอนให้กับพ่อค้าประชาชนที่สนใจอย่างกว้างขวาง

4) ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กศน.อำเภอส่วนใหญ่ จัดให้มีการปรับพื้นฐานความรู้ด้าน ICT และวิชาหลัก 4 วิชา (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย) แต่ครู กศน. ส่วนใหญ่ยังไม่มี ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและแผนการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว มิได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบันทึกหลังการสอน อันนำไปสู่ การวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน

- พัฒนาหลักสูตรการศึกษาตลอดชีวิต
- พัฒนาโครงสร้างการบริหารจัดการของหน่วยงาน/สถานศึกษา
- พัฒนาระเบียบ การกระจายอำนาจให้สอดคล้องกับการพัฒนาในปัจจุบัน

บทที่ 3

การวิเคราะห์ตำแหน่งยุทธศาสตร์ของ สำนักงาน กศน.

3.1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ขององค์กรเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ (SWOT)

การวิเคราะห์สถานการณ์ (สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก) ของสำนักงาน กศน. ใช้เทคนิค SWOT Analysis ที่ประกอบด้วย 4 M's (Man Money Method and Material) และ PESTEL Politics (การเมืองการปกครอง) Economic (ระบบเศรษฐกิจ) Socio-culture (สังคม-วัฒนธรรม) Technology (เทคโนโลยี) Environment (สภาพแวดล้อม) และ Law (กฎหมายที่เกี่ยวข้อง)

โดยผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) เบื้องต้น กล่าวโดยสรุป ดังนี้ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเชิงนโยบายทำให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นเอกภาพ และบุคลากร กศน. มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานที่หลากหลายตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย แต่พบว่าจำนวนอัตรากำลังไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หน่วยงานในระดับพื้นที่ได้รับจัดสรรงบประมาณอย่างทั่วถึง แต่การจัดสรรงบประมาณดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์ยังพบว่าหลักสูตรการศึกษานอกระบบ พุทธศักราช 2551 ไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามบริบทของพื้นที่นั้นๆ และยังพบปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบ อาทิ เกณฑ์การเทียบโอนของสถานศึกษาที่ขาดประสิทธิภาพ คู่มือการจัดกิจกรรมขาดความชัดเจน ขาดการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการ

จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (โอกาสและอุปสรรค) เบื้องต้น กล่าวโดยสรุป ดังนี้ ทิศทางการพัฒนาประเทศตามแนวทางยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาชาติ และรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงการขับเคลื่อนตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่ส่งผลต่อการทำงานเชิงรุก แต่เนื่องด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทำให้ขาดเอกภาพ

3.2 สภาพแวดล้อมที่ต้องเผชิญในระยะ 20 ปี ข้างหน้า

ประเทศไทยในเชิงสังคมมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกที่สำคัญมากขึ้นในอนาคต ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรซึ่งนับว่าเป็นความเสี่ยงและความท้าทายสำคัญสำหรับนานาประเทศ ประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาจำนวนไม่น้อยต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่เกิดจากโครงสร้างประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นตามลำดับ ซึ่งเป็นความเสี่ยงจากการขาดแคลนแรงงานและภาระด้านงบประมาณที่สูงขึ้น รวมทั้งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ แต่ในขณะเดียวกันได้รับโอกาสทางการตลาดของผลิตภัณฑ์และบริการที่

สามารถตอบโจทย์สังคมสูงวัยหลากหลายขึ้น และเป็นความท้าทายต่อการวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยให้ดีขึ้น จากวิวัฒนาการและปัจจัยดังกล่าวได้ส่งผลให้ภูมิทัศน์ของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาและการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการตอบโจทย์การดำรงชีวิตและการดำเนินธุรกิจรูปแบบใหม่ ๆ ขณะเดียวกันแนวโน้มของการย้ายถิ่นฐานของประชากรที่เพิ่มขึ้นจากการแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจและความกดดันภายในประเทศจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและกฎเกณฑ์ทางสังคม นอกจากนี้ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสัมพันธ์ของคนจะเปลี่ยนแปลงไป อันเป็นผลมาจากอิทธิพลของโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

ดังนั้น การสร้างภูมิคุ้มกันและความเข้าใจถึงการผสมผสานและการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมรวมทั้งการเพิ่มทักษะหลากหลายและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จะเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกเทคโนโลยีและไร้พรมแดน นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยจากภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของคน แต่คนไทยจำนวนไม่น้อยยังขาดทัศนคติที่พึงประสงค์เมื่อประกอบกับบริการทางสังคมที่มีคุณภาพยังไม่สามารถกระจายไปได้ครอบคลุมทั่วถึง จึงติดกับดักทักษะระดับต่ำและรายได้ต่ำ ทำให้สังคมไทยจึงมีความลักลั่นระหว่างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีกับความก้าวหน้าทางคุณภาพของสังคม การเลื่อนไหลและผสมผสานทางสังคมและวัฒนธรรมขาดการถ่วงและภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม จึงต้องเร่งพัฒนาการศึกษาให้ประชาชนมีจิตสาธารณะและรับผิดชอบต่อสังคม การคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ความกระตือรือร้นและขยัน เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยการพัฒนาทางสังคมก้าวหน้ามาตามลำดับซึ่งจะส่งผลให้คนไทยโดยเฉลี่ยมีการศึกษาและสุขภาพดีขึ้น และระบบเกื้อกูลในครอบครัวไทยเข้มแข็งเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ นอกจากนั้นกล่าวได้ว่าระบบการศึกษา ระบบสาธารณสุขและสวัสดิการ และโครงสร้างพื้นฐานในทุกด้านก็มีการพัฒนาก้าวหน้าไปตามลำดับ แต่หากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาค้นคว้ากันว่าประเทศไทยพัฒนาไปได้ช้ากว่าหลายๆ ประเทศ การพัฒนาประเทศไทยในช่วงระยะเวลาถัดไปจะเผชิญกับความท้าทายในหลายด้าน ทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรที่ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอดในปี 2579 โดยจะมีสัดส่วนของผู้สูงอายุถึงร้อยละ 30 ขณะที่สัดส่วนวัยเด็กและวัยแรงงานมีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยวัยเด็กมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 14 ขณะที่วัยแรงงานคิดเป็นร้อยละ 56 นอกจากนั้น สถาบันครอบครัวมีขนาดเล็กลงและมีรูปแบบที่หลากหลายมาก

บทที่ 4

วิสัยทัศน์ จุดเน้น เป้าหมายหลัก ยุทธศาสตร์ เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา

4.1 วิสัยทัศน์

“คนไทยได้รับโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21”

4.2 จุดเน้น

“ส่งเสริม สนับสนุน และให้บริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ มีสาระการเรียนรู้ที่เป็นปัจจุบันและตรงกับความต้องการของผู้เรียน และสังคม โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายและทันสมัยมาเป็นกลไกในการจัดรวมทั้งพัฒนาครูให้เป็นผู้จัดการศึกษาและการเรียนรู้มีอาชีพ เน้นพัฒนากระบวนการคิดและการวิจัยให้กับกลุ่มเป้าหมาย ใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเชิงรุก โดยให้ชุมชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมภายใต้การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน”

4.3 เป้าหมายหลัก

- 1) คนไทยสามารถเข้าถึงบริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพ และมาตรฐานอย่างทั่วถึง
- 2) คนไทยมีสมรรถนะและทักษะในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21
- 3) หน่วยงานและสถานศึกษามีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพเพื่อให้บริการการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ
- 4) หน่วยงานและสถานศึกษามีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
- 5) ทุกภาคส่วนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน และจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4.4 ยุทธศาสตร์

- 1) เพิ่มและกระจายโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
- 2) พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยให้มีสมรรถนะและทักษะเหมาะสม มีคุณภาพชีวิตที่ดี
- 3) ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย
- 4) พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

4.5 เป้าหมายตามยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มและกระจายโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

เป้าหมายตามยุทธศาสตร์

- 1) คนไทยได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพและมาตรฐาน
- 2) แหล่งเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่
- 3) คนไทยทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนใต้ และพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ

แนวทางการพัฒนา

การศึกษานอกระบบ

- 1) ประกันโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนในทุกพื้นที่ ครอบคลุมผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
- 2) ส่งเสริมให้มีการบูรณาการ การศึกษานอกระบบเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับวัย สภาพร่างกายและสุขภาพ ความจำเป็น ความต้องการและความสนใจ และสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาและการเรียนรู้ไปเทียบระดับ เทียบโอน เชื่อมโยงส่งต่อระหว่างการศึกษาทุกรูปแบบทุกระดับได้
- 3) ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย
- 4) ส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษานอกระบบของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่พิเศษ และเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนใต้ให้เหมาะสมกับภูมิสังคม อัตลักษณ์ และความต้องการของชุมชนและพื้นที่
- 5) จัดทำ SMART CARD ทางการศึกษาสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายพิเศษเพื่อขอรับบริการทางการศึกษา
- 6) พัฒนาระบบ E-exam และระบบการสอบอิเล็กทรอนิกส์ให้มีมาตรฐานและยกระดับสถานศึกษาทุกแห่งให้เป็นศูนย์ทดสอบด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชน
- 7) พัฒนาระบบการเทียบโอนและการเทียบระดับการศึกษา ให้มีมาตรฐานและสามารถเชื่อมโยงการศึกษาและการเรียนรู้ทุกระดับ ทุกรูปแบบ

การศึกษาตามอัธยาศัย

- 1) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้มีมาตรฐานตามประเภทแหล่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ ความสนใจและวิถีชีวิตของผู้รับบริการแต่ละกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้ง สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง
- 2) พัฒนาห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ และจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย กระจายอยู่ทุกพื้นที่ให้เป็นกลไก ในการแสวงหาความรู้ของประชาชน
- 3) เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาตามอัธยาศัยของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่พิเศษ และเขตพัฒนา พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนใต้ให้เหมาะสมกับภูมิสังคม อัตลักษณ์ และความต้องการของชุมชนและพื้นที่
- 4) พัฒนานวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ สื่อเพื่อการเรียนรู้ และการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ ทุกรูปแบบ ตลอดจนขยายเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในสถานศึกษาทุกแห่ง ครอบคลุมทุกพื้นที่และเพียงพอ กับผู้เรียน เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยให้มีสมรรถนะ และทักษะเหมาะสม มีคุณภาพชีวิตที่ดี

เป้าหมายตามยุทธศาสตร์

- 1) คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้ตามศักยภาพ
- 2) คนไทยได้รับการพัฒนาสมรรถนะและทักษะในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย และพร้อม รับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งพื้นที่ชายแดนใต้และพื้นที่พิเศษ
- 3) ระบบการวัดผลและประเมินผลและการเทียบโอนการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
- 4) คนไทยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 5) สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้อย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน
- 6) ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง
- 7) กลุ่มผู้ด้อยโอกาส กลุ่มผู้พลาดโอกาส และกลุ่มผู้ขาดโอกาส ได้รับโอกาสในการพัฒนา สมรรถนะและทักษะในการดำรงชีวิตเพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- 8) ผู้เรียน ผู้รับบริการ ได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้ารับการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพ

แนวทางการพัฒนา

การศึกษานอกระบบ

- 1) ปฏิรูปหลักสูตร ยกกระดับคุณภาพและมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของกลุ่มเป้าหมาย

2) พัฒนาระบบการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ (N-NET)

3) พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษานอกระบบให้เชื่อมโยงกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพที่นำไปสู่เส้นทางอาชีพ โดยมีกลไกการวัดและประเมินผลเพื่อเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และพัฒนาให้มีระบบการสะสมและเทียบโอนหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System)

4) พัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาวการณ์การพัฒนาประเทศ และเป็นไปตามสภาพและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐาน เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความรู้เรื่องทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

5) พัฒนารูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถวัดและประเมินได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และนำผลการประเมินไปใช้ได้จริง

6) ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ สื่อเพื่อการเรียนรู้ และการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่ได้มาตรฐาน

7) พัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบและหลักสูตรการอบรมแก่กลุ่มผู้สูงวัยให้มีคุณภาพและชีวิตที่ดี

8) พัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับประชาชนเพื่อยกระดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทย และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ที่เป็นไปตามความต้องการของพื้นที่และประชาชน

9) ส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน/รายบุคคล เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

10) ส่งเสริมให้สถานประกอบการจัดการศึกษานอกระบบ ซึ่งอาจจัดเองหรือร่วมจัดโดยสามารถนำค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาไปลดหย่อนภาษีได้

11) พัฒนาหลักสูตรอาชีพเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนแบบครบวงจร ซึ่งเป็นกระบวนการต้นทางถึงปลายทางตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูป การจัดจำหน่าย การตลาด และการดำเนินการในเชิงธุรกิจ

12) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างเสริม และปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์

13) พัฒนาสมรรถนะครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ สามารถใช้เทคโนโลยี และประสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ เป็นครูมืออาชีพ และมีมาตรฐานคุณภาพตามที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ (องค์กรมหาชน) กำหนด

14) พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของบุคลากรให้ตรงกับสายงานหรือความชำนาญเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

15) ส่งเสริมให้แรงงานได้รับโอกาสยกระดับคุณวุฒิทางการศึกษาและทักษะความรู้ที่สูงขึ้น

การศึกษาตามอัธยาศัย

1) พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่ปลูกจิตวิทยาศาสตร์ให้กับประชาชนผ่าน STEM Education สำหรับประชาชน อันจะนำไปสู่การใช้ความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และการใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิต

2) ส่งเสริมการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมและความรู้ด้านนวัตกรรมใหม่ๆ

3) จัดกิจกรรม สื่อ และนิทรรศการที่มีชีวิตและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ ในแหล่งเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย เป้าหมายตามยุทธศาสตร์

1) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาของหน่วยงานและสถานศึกษามีความทันสมัย และมีคุณภาพ

2) ระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และระบบเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นเพื่อประโยชน์ในการจัดและบริการการศึกษาได้

แนวทางการพัฒนา

1) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นหลากหลาย สามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

2) พัฒนาศถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) ให้เป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาสาธารณะ (Free ETV)

3) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์สาธารณะแบบดิจิทัลและการผลิตรายการเพื่อการศึกษา

4) พัฒนาระบบการเผยแพร่ ICT เพื่อการศึกษาให้มีรูปแบบที่หลากหลาย ทันสมัย เป็นปัจจุบัน และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบ แนวทางในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษา

6) ให้มีและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อสนับสนุนให้เกิดการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

7) ส่งเสริมให้มีสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการส่งเสริมการมีอาชีพเพิ่มขึ้น

8) จัดและสนับสนุนสถานศึกษา แหล่งการเรียนรู้ กศน.ตำบล ให้มีความพร้อมเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่

9) พัฒนาระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาให้ครอบคลุมถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และเชื่อมโยงทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการ การติดตาม ประเมิน และรายงานผล ให้มีมาตรฐานที่ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และตรงกับความต้องการในการใช้งานที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างเป็นระบบ

10) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์ เนื้อหา และวิชาการ เพื่อช่วยในการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประชาชน

11) พัฒนาประสิทธิภาพเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทางไกล และการศึกษาในระบบเปิด อาทิ ETV E-learning MOOC เพื่อเป็นเครื่องมือในการขยายการให้บริการในรูปแบบต่างๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีบทบาท

และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

เป้าหมายตามยุทธศาสตร์

1) ระบบบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2) ระบบบริหารงานบุคคล มีความเป็นธรรม สร้างขวัญและกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพ

3) บุคลากรทุกประเภททุกระดับได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ ตามมาตรฐานตำแหน่ง รวมทั้งบทบาทภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

4) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รองรับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสภาพสังคม

5) ระบบและกลไกการวัด ติดตาม และประเมินผลการศึกษาและการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

6) ทุกภาคส่วนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในพื้นที่/ชุมชน

แนวทางการพัฒนา

1) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการที่เน้นการกระจายอำนาจลงสู่พื้นที่ภาค การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และมีระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

2) กำหนดให้มีมาตรการจูงใจทั้งด้านภาษี และสิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้กับภาคีเครือข่ายที่เข้ามาร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3) ผลักดันให้เกิดกองทุนเพื่อการพัฒนาสำหรับการศึกษานอกระบบ เพื่อเป็นกลไกในการสร้างโอกาสทางการศึกษา

- 4) ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นภาคีเครือข่าย และสร้างแรงจูงใจในรูปแบบต่างๆ ให้ภาคีเครือข่ายร่วมจัดและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในชุมชนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
- 5) สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษา กับองค์กรหรือหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ โดยเน้นการทำงานในลักษณะบูรณาการการวิจัยและพัฒนา
- 6) วิเคราะห์ วิจัย ปรับปรุงกฎ ระเบียบต่างๆ ที่สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เอื้อต่อการบริหารจัดการ
- 7) ส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชน ท้องถิ่น สังคม เพื่อเอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ และสนับสนุนการสร้างกลไกการขับเคลื่อนชุมชนไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้
- 8) วิเคราะห์และจัดทำแผนอัตรากำลังตามบทบาท หน้าที่ และภารกิจ ของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดโดยใช้รูปแบบการวิจัย เพื่อให้การเกลี่ยอัตรากำลัง/บรรจุแต่งตั้งบุคลากรตามอัตรากำลังมีความเหมาะสม
- 9) พัฒนาบุคลากร กศน. ทุกระดับ ให้มีความรู้และทักษะตามมาตรฐานตำแหน่ง ให้ตรงกับสายงานหรือความชำนาญ

4.6 ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (พ.ศ. 2560 – 2579)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลปัจจุบัน	ค่าเป้าหมาย			
		ปีที่ 1- 5	ปีที่ 6 - 10	ปีที่ 11 - 15	ปีที่ 16 - 20
เพิ่มและกระจายโอกาส ในการเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ					
1) ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 - 59 ปี) มีปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น	9.4	10.15	10.90	11.70	12.50
2) ร้อยละของกำลังแรงงาน ที่สำเร็จ การศึกษาระดับมัธยมตอนต้นหรือเทียบเท่า ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	N/A	60	85	100	100
3) ร้อยละของแรงงานที่ขอเทียบโอน ความรู้และประสบการณ์เพื่อยกระดับ คุณวุฒิการศึกษาเพิ่มขึ้น	N/A	20	25	30	40
4) ร้อยละของแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับ	N/A	50	75	100	100

ตัวชี้วัด	ข้อมูลปัจจุบัน	ค่าเป้าหมาย			
		ปีที่ 1- 5	ปีที่ 6 - 10	ปีที่ 11 - 15	ปีที่ 16 - 20
การพัฒนาให้สามารถจัดบริการทางการศึกษาและมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น					
5) ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา 15 ปี	N/A	100	100	100	100
6) ร้อยละของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ลงทะเบียนเรียนในทุกหลักสูตร/กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องเทียบกับเป้าหมาย	N/A	80	80	80	80
7) จำนวนผู้รับบริการในพื้นที่เป้าหมายได้รับการส่งเสริมด้านการรู้หนังสือและการพัฒนาทักษะชีวิต	16,884	16,884	16,884	16,884	16,884
8) ร้อยละของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถอ่านออกเขียนได้และคิดเลขเป็นตามจุดมุ่งหมายของกิจกรรม	80	100	100	100	100
9) จำนวนนักเรียน นักศึกษาที่ได้รับบริการติวเข้มเต็มความรู้	2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000
10) ร้อยละของผู้เรียนพิการได้รับการพัฒนาสมรรถภาพและบริการทางการศึกษาที่เหมาะสม	N/A	100	100	100	100
11) ร้อยละของผู้เรียนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้รับการอุดหนุนและการช่วยเหลือค่าใช้จ่ายตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	N/A	100	100	100	100
พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยให้มีสมรรถนะ และทักษะเหมาะสม มีคุณภาพชีวิตที่ดี					
1) ร้อยละของผลการทดสอบระดับชาติ N-Net แต่ละระดับ/สาระการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ขึ้นไป	น้อยกว่าร้อยละ 50	50	51	52	53

ตัวชี้วัด	ข้อมูลปัจจุบัน	ค่าเป้าหมาย			
		ปีที่ 1- 5	ปีที่ 6 - 10	ปีที่ 11 - 15	ปีที่ 16 - 20
2) ร้อยละการอ่านของคนไทยเพิ่มขึ้น	77.7	85	90	95	100
3) ร้อยละของผู้ผ่านการฝึกอบรม/พัฒนาทักษะอาชีพระยะสั้น สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และพัฒนาตนเองได้	60	65	70	75	80
4) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีงานวิจัยและ/หรือนวัตกรรมจัดการเรียนรู้	N/A	10	20	30	40
5) ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาโดยบูรณาการองค์ความรู้แบบสะเต็มศึกษาเพิ่มขึ้น	5	30	60	90	95
6) ร้อยละของชุมชนที่นำความรู้ไปใช้ต่อยอดในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน	N/A	50	70	90	100
7) ร้อยละของแหล่งเรียนรู้ที่มีนิตยสารการสื่อ กิจกรรม เพื่อปลูกฝังกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต	N/A	100	100	100	100
8) ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ	N/A	30	60	90	100
9) ร้อยละของสถานศึกษาที่เข้ารับการประเมินมีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพเพิ่มขึ้น	70	80	90	100	100
ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย					
1) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล	N/A	100	100	100	100
2) จำนวนระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	N/A	1	1	1	1

ตัวชี้วัด	ข้อมูลปัจจุบัน	ค่าเป้าหมาย			
		ปีที่ 1- 5	ปีที่ 6 - 10	ปีที่ 11 - 15	ปีที่ 16 - 20
3) ร้อยละของสถานศึกษาที่ได้รับการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ครอบคลุมทุกพื้นที่ ขั้นต่ำ 30 mbps ใน 5 ปีแรก และ 100 mbps ภายใน 20 ปีเพิ่มขึ้น	N/A	98	100	100	100
4) ร้อยละของนักเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนใต้ และพื้นที่พิเศษที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ การศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-Net) แต่ละสาระวิชาร้อยละ 50 เพิ่มขึ้น	ต่ำกว่าร้อยละ50	50	53	53	60
พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา					
1) ร้อยละของบุคลากรที่บรรจุตามกรอบอัตรากำลังเพิ่มขึ้น	30	40	50	60	70
2) ร้อยละของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น	10.68	20	25	30	35
3) ร้อยละหน่วยงาน/สถานศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพิ่มขึ้น	58	65	70	80	90
4) ร้อยละของหน่วยงาน/สถานศึกษาที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณตามแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	N/A	60	62	80	100
5) มีกฎ ระเบียบที่สามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	N/A	มี	มี	มี	มี
6) จำนวนภาคีเครือข่ายที่ร่วมระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา	3,017	3,050	3,100	3,150	3,200
7) จำนวนภาคีเครือข่ายที่ร่วมจัดกิจกรรม/แหล่งเรียนรู้	57	60	65	70	75

ตัวชี้วัด	ข้อมูลปัจจุบัน	ค่าเป้าหมาย			
		ปีที่ 1- 5	ปีที่ 6 - 10	ปีที่ 11 - 15	ปีที่ 16 - 20
9) จำนวนผลงานของภาคีเครือข่ายที่มี การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้/ นวัตกรรม	N/A	20	40	60	80
10) ร้อยละของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงาน กศน. ที่ได้รับแต่งตั้งเป็น ศูนย์ทดสอบด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์	14.65	40	65	85	100

4.7 ระยะเวลาของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2560 - 2579

ยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา	ช่วงระยะเวลาของแผน				
		ระยะเร่งด่วน	การดำเนินงานปกติตามแผน (กำหนดเป็น 4 ระยะ)			
		2560-2561	2560-2564	2565-2569	2570-2574	2575-2579
1.เพิ่มและกระจายโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	การศึกษานอกระบบ					
	1) ประกันโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนในทุกพื้นที่ ครอบคลุมผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	√	√	√	√	√
	2) ส่งเสริมให้มีการบูรณาการการศึกษานอกระบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับวัย สภาพร่างกายและสุขภาพ ความจำเป็น ความต้องการและความสนใจ และสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาและการเรียนรู้ไปเทียบระดับเทียบโอน เชื่อมโยงส่งต่อระหว่างการศึกษาทุกรูปแบบทุกระดับได้	√	√	√	√	√
	3) ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย	√	√	√	√	√
	4) ส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษานอกระบบของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่พิเศษ และเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนใต้ให้เหมาะสมกับภูมิสังคม อัตลักษณ์และความต้องการของชุมชนและพื้นที่	√	√	√	√	√

ยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา	ช่วงระยะเวลาของแผน				
		ระยะเร่งด่วน	การดำเนินงานปกติตามแผน (กำหนดเป็น 4 ระยะ)			
		2560-2561	2560-2564	2565-2569	2570-2574	2575-2579
	5) จัดทำ SMART CARD ทางการศึกษาสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายพิเศษเพื่อขอรับบริการทางการศึกษา	√	√			
	6) พัฒนาระบบ E-exam และระบบการสอบอิเล็กทรอนิกส์ให้มีมาตรฐานและยกระดับสถานศึกษาทุกแห่งให้เป็นศูนย์ทดสอบด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชน	√	√	√		
	7) ส่งเสริมให้แรงงานได้รับโอกาสยกระดับคุณวุฒิทางการศึกษาและทักษะความรู้ที่สูงขึ้น	√				
	8) พัฒนาระบบการเทียบโอนและการเทียบระดับการศึกษาให้มีมาตรฐานและสามารถเชื่อมโยงการศึกษาและการเรียนรู้ทุกระดับทุกรูปแบบ <u>การศึกษาตามอัธยาศัย</u>	√	√			
	1) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้มีมาตรฐานตามประเภทแหล่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้รับบริการแต่ละกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง	√	√	√		

ยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา	ช่วงระยะเวลาของแผน				
		ระยะเร่งด่วน	การดำเนินงานปกติตามแผน (กำหนดเป็น 4 ระยะ)			
		2560-2561	2560-2564	2565-2569	2570-2574	2575-2579
	2) พัฒนาห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ และจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย กระจายอยู่ทุกพื้นที่ให้เป็นกลไกในการแสวงหาความรู้ของประชาชน	✓	✓			
	3) เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาตามอัธยาศัยของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่พิเศษ และเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนใต้ให้เหมาะสมกับภูมิสังคม อัตลักษณ์ และความต้องการของชุมชนและพื้นที่	✓	✓	✓	✓	✓
	4) พัฒนาประสิทธิภาพเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทางไกล และการศึกษาในระบบเปิด อาทิ ETV E-learning MOOC เพื่อเป็นเครื่องมือในการขยายการให้บริการในรูปแบบต่างๆ	✓	✓	✓	✓	✓
	5) พัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ สื่อเพื่อการเรียนรู้ และการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบ ตลอดจนขยายเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ในสถานศึกษาทุกแห่ง ครอบคลุมทุกพื้นที่และเพียงพอกับ ผู้เรียน เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	✓	✓			
2. พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ	การศึกษานอกระบบ					
	1) ปฏิรูปหลักสูตร ยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน					

ยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา	ช่วงระยะเวลาของแผน				
		ระยะเร่งด่วน	การดำเนินงานปกติตามแผน (กำหนดเป็น 4 ระยะ)			
		2560-2561	2560-2564	2565-2569	2570-2574	2575-2579
คนทุกช่วงวัยให้มี สมรรถนะ และทักษะ ที่เหมาะสม มีคุณภาพ ชีวิตที่ดี	การจัดการเรียนรู้ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพของกลุ่มเป้าหมาย	√	√			
	2) พัฒนาระบบการเรียนการสอนเพื่อยกระดับ คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบคุณภาพการศึกษานอก ระบบระดับชาติ (N-NET)	√	√	√	√	√
	3) พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษานอกระบบให้ เชื่อมโยงกับระบบคุณวุฒิวินิจฉัยที่นำไปสู่เส้นทางอาชีพ โดยมีกลไกการวัดและประเมินผลเพื่อเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ และพัฒนาให้มีระบบการสะสมและ เทียบโอนหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System)	√	√			
	4) พัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับสภาพการณ์การพัฒนาประเทศ และเป็นไป ตามสภาพและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดย คำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐาน เสริมสร้างความ ตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ ความรู้เรื่องทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	√	√			
	5) พัฒนารูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถวัดและ ประเมินตรงตามวัตถุประสงค์ และนำผลการประเมินไป					

ยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา	ช่วงระยะเวลาของแผน				
		ระยะเร่งด่วน	การดำเนินงานปกติตามแผน (กำหนดเป็น 4 ระยะ)			
		2560-2561	2560-2564	2565-2569	2570-2574	2575-2579
	ใช้ได้จริง					
	6) ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ สื่อเพื่อการเรียนรู้ และการให้บริการ เทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่ได้มาตรฐาน	√	√	√	√	√
	7) พัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบและหลักสูตร การอบรมแก่กลุ่มผู้สูงวัยให้มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อ สร้างพลเมืองที่มีคุณภาพชีวิต	√	√	√	√	√
	8) พัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับประชาชนเพื่อ ยกระดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทย รวมทั้ง ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ที่เป็นไปตามความต้องการของ พื้นที่และประชาชน	√	√	√	√	√
	9) ส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ ชุมชน/รายบุคคล เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทาง และสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน	√	√			
	10) ส่งเสริมให้สถานประกอบการจัดการศึกษานอก ระบบ ซึ่งอาจจัดเองหรือร่วมจัดโดยสามารถนำค่าใช้จ่าย ในการจัดการศึกษาไปลดหย่อนภาษีได้	√	√	√	√	√
	11) พัฒนาหลักสูตรอาชีพเพื่อเสริมสร้างการพัฒนา อาชีพให้กับประชาชนในชุมชนแบบครบวงจร ซึ่งเป็น	√	√			

ยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา	ช่วงระยะเวลาของแผน				
		ระยะเร่งด่วน	การดำเนินงานปกติตามแผน (กำหนดเป็น 4 ระยะ)			
		2560-2561	2560-2564	2565-2569	2570-2574	2575-2579
	<p>กระบวนการต้นทางถึงปลายทางตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูป การจัดจำหน่าย การตลาด และการดำเนินการในเชิงธุรกิจ</p> <p>12) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างเสริมและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์</p> <p>13) พัฒนาสมรรถนะครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ สามารถใช้เทคโนโลยี และประสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ เป็นครูมืออาชีพ และมีมาตรฐานคุณภาพตามที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ (องค์กรมหาชน) กำหนด</p> <p>14) พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของบุคลากรให้ตรงกับสายงานหรือความชำนาญเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ</p> <p><u>การศึกษาตามอัธยาศัย</u></p> <p>1) พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่ปลูกจิตวิทยศาสตร์ให้กับประชาชนผ่าน STEM Education สำหรับประชาชนอันจะนำไปสู่การใช้ความคิดวิเคราะห์ ความคิด</p>	√	√	√		
		√	√			
		√	√			
		√	√			

ยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา	ช่วงระยะเวลาของแผน				
		ระยะเร่งด่วน	การดำเนินงานปกติตามแผน (กำหนดเป็น 4 ระยะ)			
		2560-2561	2560-2564	2565-2569	2570-2574	2575-2579
	<p>สร้างสรรค์ และการใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิต</p> <p>2) ส่งเสริมการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม และความรู้ด้านนวัตกรรมต่างๆ</p> <p>3) จัดกิจกรรม สื่อ และนิทรรศการที่มีชีวิตและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ ในแหล่งเรียนรู้</p>	√	√	√	√	√
3. ส่งเสริมและพัฒนา ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษาสำหรับ คนทุกช่วงวัย	<p>1) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นหลากหลาย สามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่</p> <p>2) พัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) ให้เป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาสาธารณะ (Free ETV)</p> <p>3) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์สาธารณะแบบดิจิทัลและการผลิตรายการเพื่อการศึกษา</p> <p>4) พัฒนาระบบการเผยแพร่ ICT เพื่อการศึกษาให้มีรูปแบบที่หลากหลาย ทันสมัย เป็นปัจจุบัน และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม</p> <p>5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบ แนวทางในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการ</p>	√	√	√	√	√

ยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา	ช่วงระยะเวลาของแผน				
		ระยะเร่งด่วน	การดำเนินงานปกติตามแผน (กำหนดเป็น 4 ระยะ)			
		2560-2561	2560-2564	2565-2569	2570-2574	2575-2579
	<p>จัดและส่งเสริมการจัดการศึกษา</p> <p>6) ให้มีและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อสนับสนุนให้เกิดการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>7) ส่งเสริมให้มีสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการส่งเสริมการมีอาชีพเพิ่มขึ้น</p> <p>8) จัดและสนับสนุนสถานศึกษา แหล่งการเรียนรู้ กศน. ตำบล ให้มีความพร้อมเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่</p> <p>9) พัฒนาระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาให้ครอบคลุมถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และเชื่อมโยงทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการ การติดตาม ประเมิน และรายงานผลการบริหารจัดการ</p> <p>10) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์ เนื้อหา และวิชาการ เพื่อช่วยในการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประชาชน</p>	√		√		
	<p>7) ส่งเสริมให้มีสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการส่งเสริมการมีอาชีพเพิ่มขึ้น</p> <p>8) จัดและสนับสนุนสถานศึกษา แหล่งการเรียนรู้ กศน. ตำบล ให้มีความพร้อมเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่</p> <p>9) พัฒนาระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาให้ครอบคลุมถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และเชื่อมโยงทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการ การติดตาม ประเมิน และรายงานผลการบริหารจัดการ</p> <p>10) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์ เนื้อหา และวิชาการ เพื่อช่วยในการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประชาชน</p>	√	√	√	√	√
	<p>8) จัดและสนับสนุนสถานศึกษา แหล่งการเรียนรู้ กศน. ตำบล ให้มีความพร้อมเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่</p> <p>9) พัฒนาระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาให้ครอบคลุมถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และเชื่อมโยงทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการ การติดตาม ประเมิน และรายงานผลการบริหารจัดการ</p> <p>10) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์ เนื้อหา และวิชาการ เพื่อช่วยในการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประชาชน</p>	√	√	√	√	√
	<p>9) พัฒนาระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาให้ครอบคลุมถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และเชื่อมโยงทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการ การติดตาม ประเมิน และรายงานผลการบริหารจัดการ</p> <p>10) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์ เนื้อหา และวิชาการ เพื่อช่วยในการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประชาชน</p>	√	√	√	√	√
	<p>10) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์ เนื้อหา และวิชาการ เพื่อช่วยในการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประชาชน</p>	√	√	√	√	√
4. พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน	1) พัฒนาคูณภาพการบริหารจัดการที่เน้นการกระจายอำนาจลงสู่พื้นที่ภาค การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และมีระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล	√	√	√	√	√

ยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา	ช่วงระยะเวลาของแผน					
		ระยะเร่งด่วน	การดำเนินงานปกติตามแผน (กำหนดเป็น 4 ระยะ)				
		2560-2561	2560-2564	2565-2569	2570-2574	2575-2579	
มีบทบาทและมี ส่วนร่วมในการจัด การศึกษา	<p>2) กำหนดให้มีมาตรการจูงใจทั้งด้านภาษี และสิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้กับภาคีเครือข่ายที่เข้ามาร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย</p> <p>3) ผลักดันให้เกิดกองทุนเพื่อการพัฒนาสำหรับการศึกษานอกระบบ เพื่อเป็นกลไกในการสร้างโอกาสทางการศึกษา</p> <p>4) ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นภาคีเครือข่าย และสร้างแรงจูงใจในรูปแบบต่างๆ ให้ภาคีเครือข่ายร่วมจัดและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในชุมชนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน</p> <p>5) สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษากับองค์กรหรือหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ โดยเน้นการทำงานในลักษณะบูรณาการการวิจัยและพัฒนา</p> <p>6) วิเคราะห์ วิจัย ปรับปรุงกฎ ระเบียบต่างๆ ที่สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เอื้อต่อการบริหารจัดการ</p> <p>7) พัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษา และฐานข้อมูลด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานที่ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และตรงกับ</p>	√		√			
		√	√	√	√	√	
		√	√	√	√	√	
		√	√	√	√	√	

ยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา	ช่วงระยะเวลาของแผน				
		ระยะเร่งด่วน	การดำเนินงานปกติตามแผน (กำหนดเป็น 4 ระยะ)			
		2560-2561	2560-2564	2565-2569	2570-2574	2575-2579
	<p>ความต้องการในการใช้งานที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างเป็นระบบ</p> <p>8) ส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชน ท้องถิ่น สังคมเพื่อเอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ และสนับสนุนการสร้างกลไกการขับเคลื่อนชุมชนไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้</p> <p>9) วิเคราะห์และจัดทำแผนอัตรากำลังตามบทบาทหน้าที่ และภารกิจ ของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดโดยใช้รูปแบบการวิจัย เพื่อให้การเกลี่ยอัตรากำลัง/บรรจุแต่งตั้งบุคลากรตามอัตรากำลังมีความเหมาะสม</p> <p>10) พัฒนาบุคลากร กศน. ทุกระดับ ให้มีความรู้และทักษะตามมาตรฐานตำแหน่ง ให้ตรงกับสายงานหรือความชำนาญ</p>	√	√			
		√	√			
		√	√	√	√	√

บทที่ 5

แนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2560 – 2579 ไปสู่การปฏิบัติ จะต้องมีความเชื่อมโยงระหว่างแผนในแต่ละระดับ มีระบบและกลไกการขับเคลื่อนที่ชัดเจนและการติดตาม ประเมินผลแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเป็นไปตามวิสัยทัศน์ของแผน ดังนี้

5.1 ความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

พ.ศ. 2560 - 2579 กับแผนระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสู่การปฏิบัติ

- คู่มือความเชื่อมโยงที่หน้า 60-

5.2 ระบบและกลไกเพื่อการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

1) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน สถานศึกษาทุกระดับในสังกัดสำนักงาน กศน. ในการดำเนินการแปลงเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ ตามแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2560– 2579 ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดโครงการ กิจกรรม ที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างชัดเจน

2) คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และผู้บริหาร กศน. ต้องให้ความสำคัญและใช้แผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2560 - 2579 เป็นกรอบในการดำเนินงานและบริหารงานของหน่วยงาน

3) ใช้ระบบการทำงานในรูปแบบกลุ่มสำนักงาน กศน.จังหวัด กลุ่มศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา และกลุ่มศูนย์ฝึกอบรมชนเป็นกลไกการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

4) ดำเนินการชี้แจง ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ และความเข้าใจสาระสำคัญแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2560 - 2579 ให้บุคลากรทุกระดับได้ทราบอย่างชัดเจนเพื่อการมีส่วนร่วมและสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5) ส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ระดับหน่วยงาน สถานศึกษา รวมทั้งแผนปฏิบัติการในพื้นที่ที่มีความสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชนในพื้นที่ และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบริหารแผนและนำแผนสู่การปฏิบัติในลักษณะที่เป็นองค์รวมที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางภายใต้การมีส่วนร่วมขององค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการประสานและการทำงานในแนวราบของหน่วยงาน

6) พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานด้วยเทคนิควิธีการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจด้วยการยกย่องชมเชยให้รางวัล

7) ให้หน่วยงานส่วนกลางสนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2560 - 2579 ในระดับพื้นที่ เพื่อสะท้อนการดำเนินงานตามแผน

8) ประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนของสังคมที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการนำแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติ

5.3 การติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษา ไปสู่การปฏิบัติ

การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติ มีแนวทางและกระบวนการสำคัญ ดังนี้

1) ให้ความสำคัญกับการติดตามความก้าวหน้า การประเมินผลความสำเร็จและผลกระทบ การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาระบบและกลไกการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินแผน ตั้งแต่การ ส่งเสริมการจัดทำฐานข้อมูลทุกระดับที่จำเป็นต้องใช้ โดยให้เกิดความเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลร่วมกัน รวมทั้ง ต้อง พัฒนาตัวชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินงานตามแผน ทั้งผลลัพธ์ในเชิงปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนจัดระบบกำกับ ติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และสามารถนำผลจากการกำกับ ติดตาม มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง หรือปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นใน กระบวนการนำไปปฏิบัติจริง

2) ต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย พ.ศ. 2560 - 2579 ว่าผลการดำเนินงานในช่วงระยะ 5 ปีแรก พ.ศ. 2560 -2564 ว่าบรรลุเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปทบทวนยุทธศาสตร์ และปรับปรุงกลยุทธ์ที่จะใช้ในช่วง พ.ศ. 2565 - 2579 ต่อไป

3) เสริมสร้างกลไกการตรวจสอบของภาคประชาชนให้เข้มแข็ง โดยสนับสนุนให้ภาคประชาชน รวมกลุ่มติดตามความก้าวหน้า ตรวจสอบความโปร่งใสและความสำเร็จของของโครงการพัฒนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับชุมชนของตน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบโครงการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดทำข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบได้อย่างถูกต้องชัดเจน

5.4 ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแต่ละยุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะประสบผลสำเร็จได้ตามที่ระบุไว้ในแต่ละยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ได้หน่วยงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หน่วยงานและสถานศึกษาต้อง ยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และมีการทบทวน ปรับปรุงมาตรการ เป้าหมายความสำเร็จให้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ เพื่อการพัฒนาศักยภาพประชาชนในทุกช่วงวัย ซึ่งต้องดำเนินการ ดังนี้

1) การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาสังคมในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาการศึกษาในลักษณะต่างๆ อย่างกว้างขวาง มุ่งเน้นที่การจัดระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในทุกระดับ

2) การสร้างความเข้าใจในเป้าหมายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานของแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้ปฏิบัติทุกหน่วยงาน ทุกระดับ เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ มีการบริหารจัดการและการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ให้บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของแผน มีคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลให้เกิดการนำไปปฏิบัติ โดยมีระบบงบประมาณเป็นกลไกสนับสนุนให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม

3) มุ่งการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน

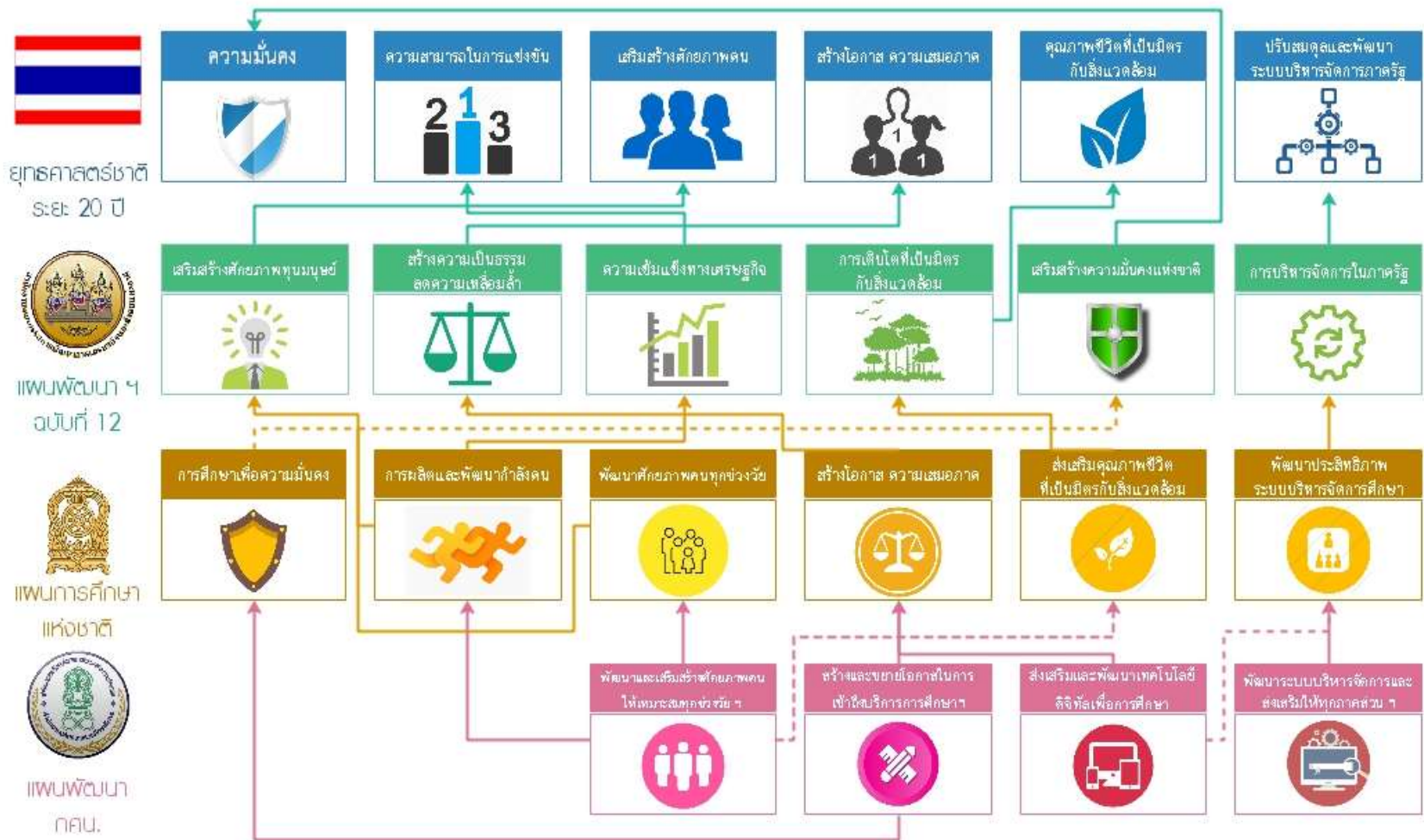
4) การจัดให้แผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นกรอบแนวทางในการกำหนดแผนปฏิบัติการ และการจัดสรรงบประมาณด้านการจัดการศึกษาของหน่วยงาน โดยให้ยึดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ในแผนเป็นหลักในการพิจารณา เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และบรรลุผลตามเป้าหมายและตัวชี้วัดในช่วงเวลาที่กำหนด

5) การปรับระบบการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ โดยปรับระบบการบริหารจัดการให้มีความชัดเจนในด้านบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน การกระจายอำนาจและการตัดสินใจจากส่วนกลางสู่ระดับภูมิภาค และสถานศึกษา รวมทั้งการบริหารงานบุคคลในแต่ละระดับให้ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ผู้เรียนได้รับบริการการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

6) การสร้างระบบข้อมูลและสารสนเทศที่บูรณาการและเชื่อมโยงกับระบบแผนปฏิบัติการ ระบบการจัดสรรและการเบิกจ่ายงบประมาณ และการกำกับ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ผังความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของสำนักงาน กศน. (พ.ศ. 2560 - 2579)

กับแผนระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สู่การปฏิบัติ



บรรณานุกรม

- _____. (2561). ร่างยุทธศาสตร์ชาติ (ฉบับเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ) (อัดสำเนา)
- _____. (2560).แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564).
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2560).แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 (ออนไลน์).
แหล่งที่มา: <http://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf> (พฤศจิกายน 2560)
- _____. (2559). สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2558. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการ
สภาการศึกษา. (อัดสำเนา)
- สำนักงาน กศน.(2557).รายงานการติดตามและประเมินผลประจำปี 2557 ของ สำนักงาน กศน. (คัดสำเนา)
- สำนักงาน กศน.(2558).รายงานการติดตามและประเมินผลประจำปี 2557 ของ สำนักงาน กศน. (คัดสำเนา)
- สำนักงาน กศน.(2559).รายงานการติดตามและประเมินผลประจำปี 2557 ของ สำนักงาน กศน. (คัดสำเนา)
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.(2560).แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12
(พ.ศ. 2560 – 2564) (ออนไลน์) แหล่งที่มา :[http://www.moe.go.th/moe/th/news/
detail.php?NewsID=47194&Key=](http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=47194&Key=)
- _____. (2560).รายงานวิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัดประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 .
สำนักการพิมพ์ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- _____. (2560) MOOC Education (ออนไลน์) แหล่งที่มา : [https://pitchayasudablog.wordpress.com
/2016/03/02](https://pitchayasudablog.wordpress.com/2016/03/02)
- _____. (2015) Definition Massive Open Online Courses (MOOCs) (Online). Available from :
https://www.openuped.eu/images/docs/Definition_Massive_Open_Online_Courses.pdf
- _____. (2017) Thai MOOC: การศึกษาแบบเปิดเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ออนไลน์) แหล่งที่มา :
<http://web.sut.ac.th/hednet-nel/wp/wp-content/uploads/2016/02Thai-MOOC-2.pdf>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายกฤตชัย อรุณรัตน์
นางสาวโสมอุษา เลี้ยงถนอม
นางสาววิเลขา ลีสุวรรณ
นางสาวประตินันท์ สติวงศ์

เลขาธิการ กศน.
รองเลขาธิการ กศน.
รองเลขาธิการ กศน.
รองเลขาธิการ กศน.

ผู้เรียบเรียงและจัดทำต้นฉบับ

นางสาวอภิรดี กันเดช
นางสาวดนูชญา ภูมิรัตนไพศาล

ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงาน
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

บรรณาธิการ

นางสาวอภิรดี กันเดช
นางสุนีย์ เพชรสัมฤทธิ์
นายยอดชาย ทองธีระ
นางสาวดนูชญา ภูมิรัตนไพศาล

ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงาน
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

ผู้ตรวจต้นฉบับและจัดจ้างพิมพ์

นางสาวสุกัญญา พรหมตุ่น
นางสาวพนิตา จำจด
นางสาววณิชชา โพธิ์ไธส

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มงานพัฒนานโยบายและแผนงาน
กลุ่มแผนงาน สำนักงาน กศน.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ